

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102006/B/2016/3062617965

OSOBITNÉ DOJEDNANIA V SÚVISLOSTI
S KÚPNOU ZMLUVOU
V MEDZINÁRODNOM OBCHODE

Bakalárska práca

2016

Fabiola Duchajová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**OSOBITNÉ DOJEDNANIA V SÚVISLOSTI
S KÚPNOU ZMLUVOU
V MEDZINÁRODNOM OBCHODE**

Bakalárska práca

Študijný program: Zahraničnoobchodné podnikanie

Študijný odbor: Obchodné podnikanie

Školiace pracovisko: Katedra obchodného práva

Vedúci záverečnej práce: JUDr. Dušan Holub, PhD.

Bratislava 2016

Fabiola Duchajová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Fabiola Duchajová

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa chcela pod'akovať školiteľovi mojej bakalárskej práce JUDr. Dušanovi Holubovi, PhD. za jeho cenné rady a pomoc pri vypracovaní záverečnej práce. Pod'akovanie patrí aj JUDr. Michalovi Ďurišovi, PhD. za poskytnutie literatúry potrebnej k vypracovaniu práce.

Dátum:

.....

Fabiola Duchajová

Abstrakt

DUCHAJOVÁ, Fabiola: *Osobitné dojednania v súvislosti s kúpnu zmluvou v medzinárodnom obchode*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra obchodného práca. – Vedúci záverečnej práce: JUDr. Dušan Holub, PhD. – Bratislava: OF EU, 2016, 47 s.

Cieľom záverečnej práce bolo objasniť problematiku vedľajších dojednaní pri kúpnej zmluve v medzinárodnom obchode, podať ucelený a komplexný obraz vedľajších dojednaní podľa Obchodného a Občianskeho zákonníka. Práca je rozdelená do piatich kapitol. Prvá kapitola je venovaná úvodu do problematiky a na objasňovanie významu existencie týchto právnych inštitúcií. V ďalšej časti charakterizujeme vybrané vedľajšie dojednania pri kúpnej zmluve, ktoré sú upravené Obchodným a Občianskym zákonníkom. Konkrétne budeme hovoriť o kúpe na skúšku, cenovej a menovej doložke, výhrade vlastníctva, predkupnom práve a o práve spätnej kúpy. Záverečná kapitola sa zaoberá vedľajšími dojednaniami v praxi, a to konkrétne rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v dvoch súdnych sporoch. Výsledkom riešenia danej problematiky je, že Slovenský Obchodný a Občiansky zákonník nevenuje dostatočnú pozornosť jednotlivým vedľajším a osobitným dojednaniam. Považujeme za vhodné, aby aj Obchodný aj Občiansky zákonník Slovenskej republiky prešiel kompletnou novelizáciou a vytvorili sa tak zákonníky vhodné pre moderný štát európskeho spoločenstva.

Kľúčové slová:

Obchodný zákonník, Občiansky zákonník, vedľajšie dojednania, menová doložka, cenová doložka, predkupné právo, výhrada vlastníctva

Abstract

DUCHAJOVÁ, Fabiola: *Collateral arrangements in connection with the contract of sale in international trade*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of Commodity Science and Product Quality. – Advisor: JUDr. Dušan Holub, PhD. – Bratislava: OF EU, 2016, 47 pp.

The aim of the study was to clarify the issue of collateral agreements by the contract of sale in international trade, to provide comprehensive and complete picture of collateral agreements under the Commercial and Civil Code. Thesis is divided into five chapters. The first chapter is devoted to an introduction to the issue and to highlight the importance of the existence of these legal institutions. In the next section we describe selected related provision in the contract of sale, which are governed by the Commercial and Civil Code. Specifically, we will talk about Purchase on trial, price and currency clause, retention of title, right of first refusal and the right of repurchase. The final chapter deals with collateral agreements in practice. The result of the issue is that the Slovak Commercial and Civil Code does not pay sufficient attention to each side and specific arrangements. We consider it appropriate that the Commercial and Civil Code of the Slovak Republic has undergone a complete revision and paving the way scribes suitable for the modern state of the European Community.

Key words:

Commercial code, Civil Code, collateral agreements, currency clause, price escalation clauses, right of refusal, retention of title

Obsah

ABSTRAKT.....	5
ABSTRACT.....	6
OBSAH	7
ZOZNAM SKRATIEK	9
ÚVOD	10
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA	
A V ZAHRANIČÍ.....	11
1.1 OSOBITNÉ DOJEDNANIA V SÚVISLOSTI S KÚPNOU ZMLUVOU	12
1.1.1 Voľba práva ako východisko kolíznej úpravy kúpnej zmluvy	12
1.2 VŠEOBECNÉ ASPEKTY KÚPNEJ ZMLUVY PODĽA OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA	13
1.3 KÚPA NA SKÚŠKU	15
1.3.1 Definícia, účel a právna povaha	15
1.3.2 Všeobecne pre suspenzívnu a rezolutívnu podmienku pri kúpe na skúšku	16
1.4 CENOVÁ DOLOŽKA	17
1.5 MENOVÁ DOLOŽKA	21
1.5.1 Právna úprava menových doložiek	21
1.5.2 Slovenská právna úprava menovej doložky	22
1.5.3 Menová doložka s automatickým prepočtom kúpnej ceny	23
1.5.4 Menová doložka s rokovacím variantom.....	24
1.5.5 Modifikácia menovej doložky	24
1.5.6 Záver k menovým doložkám	25
1.6 VÝHRADA VLASTNÍCTVA	26
1.7 PREDKUPNÉ PRÁVO.....	28
1.7.1 Druhy predkupného práva	29
1.7.2 Predmet predkupného práva	29
1.7.3 Subjekty predkupného práva	30
1.8 PRÁVO SPÄTNEJ KÚPY	30
1.8.1 Vznik, obsah a predmet práva spätnej kúpy	31
2 CIEĽ PRÁCE	32
3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA.....	33
4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	34
4.1 PREDKUPNÉ PRÁVO V PRAXI A RIEŠENIE KONFLIKTOV S NÍM SÚVISIACICH.....	34

4.1.1	Rozsudok Najvyššieho súdu v mene Slovenskej republiky zo dňa 22.9.2010 pod spisovou značkou 3 Cdo 122/2009	34
4.2	CENOVÁ DOLOŽKA V PRAXI A RIEŠENIE KONFLIKTOV S ŇOU SÚVISIACICH.....	40
4.2.1	Rozsudok Najvyššieho súdu v mene Slovenskej republiky zo dňa 19.6.2008 pod spisovou značkou 3 Obo 211/2007	40
ZÁVER		45
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY		46

Zoznam skratiek

MPS	Medzinárodné právo súkromné
ZMPSP	Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov
Rím I	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky
Rímsky dohovor	Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky
OZ	Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
OBZ	Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Úvod

Je všeobecne známe, že kúpna zmluva, predtým známa ako zmluva trhovú, bola a stále je najčastejšie používaným zmluvným typom. Jej hospodársky význam je nepopierateľný. Napriek tomu, že existuje nespočetne veľa prameňov aj naďalej si zaslúži pozornosť, s prihliadnutím na historický a spoločenský vývoj aj ona dosiahla veľké množstvo zmien a neustále sa vyvíja.

Kúpna zmluva z veľkej časti nie je už len záležitosťou vnútroštátneho charakteru ale aj medzinárodného. Snahy kontraktačných strán o optimalizáciu úpravy svojich práv a povinností viedli k ustáleniu niektorých vedľajších a osobitných dojednaní v súvislosti s kúpnu zmluvou vychádzajúcich z princípu zmluvnej slobody v súlade s princípom autonómie vôle strán.

Predmetom tejto práce sú osobitné dojednania v súvislosti s kúpnu zmluvou v medzinárodnom obchode. Z dôvodu rozsahu práce sa budeme hlavne venovať cenovej doložke, menovej doložke a predkupnému právu. Len okrajovo spomenieme kúpu na skúšku, výhradu vlastníctva a právo spätnej kúpy. Túto problematiku budeme rozoberať v prvej kapitole práce.

Cieľom tejto práce je nahliadnuť na osobitné a vedľajšie dojednania v súvislosti s kúpnu zmluvou z pohľadu zmluvných strán a súčasne vytvoriť systematický a ucelený prehľad najčastejšie používaných osobitných dojednaní v súvislosti s kúpnu zmluvou.

V poslednej kapitole skúmame problematiku na 2 rozsudkoch súdov, v ktorých je hlavným problémom spor týkajúci sa porušenia predkupného práva a cenovej doložky.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Jedným zo spôsobov úpravy medzinárodnej kúpnej zmluvy (rovnako aj vo všeobecnosti úprava obchodno-právnych vzťahov s cudzím prvkom) je priama metóda. V rámci medzinárodného práva súkromného je priama metóda využívaná menej ako metóda kolízna. Základným nástrojom priamej metódy v oblasti kúpy tovaru v medzinárodnom obchode je Viedenský dohovor¹ (ďalej ako „Dohovor“).

Pri úprave medzinárodnej kúpnej zmluvy sú smerodajné najmä články 1, 10, 30 a 53. V zmysle článku 1 Dohovoru je upravená zmluva o kúpe tovaru medzi stranami, ktoré majú miesto podnikania v rôznych štátoch. V súlade s článkom 10 predmetného Dohovoru v prípadoch, keď strana nemá miesto podnikania je rozhodujúce jej bydlisko (sídlo, miesto podnikania). Článok 30 Dohovoru upravuje, že predávajúci je povinný dodať tovar, odovzdať akékoľvek doklady, ktoré sa k nemu vzťahujú, a vlastnícke právo k tovaru ako je upravené v zmluve a týmto Dohovorom. Napokon podľa článku 53 je kupujúci povinný zaplatiť za dodanie tovaru kúpnu cenu a prevziať dodávku taktiež v súlade so zmluvou a týmto Dohovorom.

Na základe vyššie uvedenej analýzy predmetných článkov Dohovoru a následnou syntézou záverov je možné dospieť k definícii medzinárodnej kúpnej zmluvy. Vo svetle uvedeného môžeme medzinárodnú kúpnu zmluvu pojmovo vymedziť ako každú zmluvu, ktorú medzi sebou uzatvárajú strany (kupujúci a predávajúci), ktoré majú miesto podnikania (sídlo, resp. bydlisko) v rôznych štátoch a z ktorej vzniká povinnosť predávajúceho dodať tovar, odovzdať s tým súvisiace doklady a vlastnícke právo k tovaru, a kupujúcemu vzniká povinnosť zaplatiť za tovar dohodnutú kúpnu cenu a prevziať predmet kúpnej zmluvy.²

Popri uvedenom vymedzení v súvislosti s medzinárodnou kúpnu zmluvou je potrebné spomenúť aj kolíznu metódu a jej osobitosti. Pri hľadaní pojmov medzinárodná kúpna zmluva, ktorý by vychádzal z kolíznej metódy, – je vhodné zamerať pozornosť najmä na vyššie zrealizovanú komparáciu pojmu kúpnej zmluvy v spojitosti so všeobecnou teóriou medzinárodného práva súkromného. Základnými pojmovými znakmi kúpnej zmluvy je dohoda dvoch strán, predmet zmluvy (tovar) a kúpna cena. Ak k týmto pojmom pridáme pojmový znak medzinárodného práva

¹ Viedenský dohovor – Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru z roku 1980.

² ĎURIŠ, M., LYSINA, P. 2012. *Medzinárodná kúpna zmluva – základné spôsoby právnej úpravy kúpnej zmluvy v medzinárodnom obchode*. Bratislava: Virtual Com, s.r.o. 2012. s. 17. ISBN 978-80-970932-1-1.

súkromného – cudzí prvok, môžeme definovať medzinárodnú kúpnu zmluvu ako dohodu dvoch strán, v ktorej je zastúpený cudzí prvok a na základe ktorej sa jedna zmluvná strana zaväzuje dodať tovar a previesť vlastnícke právo a záväzok druhej strany tovar prevziať a zaplatiť zaň kúpnu cenu.³

Aj napriek tomu, že jednotlivé právne úpravy vykazujú celý rad podobných znakov kúpnej zmluvy, každý právny poriadok má svoje špecifiká a osobitosti. V rámci nasledujúcej kapitoly sa budeme zameriavať na osobitné dojednania v súvislosti s kúpnu zmluvou podľa slovenskej právnej úpravy v súlade s prameňmi medzinárodného práva súkromného (predovšetkým nariadenie Rím I⁴ a subsidiárne aj Rímsky dohovor⁵ a ZMPSP⁶).

1.1 Osobitné dojednania v súvislosti s kúpnu zmluvou

1.1.1 *Voľba práva ako východisko kolíznej úpravy kúpnej zmluvy*

Pod voľbou práva vo všeobecnosti rozumieme zhodný prejav vôle zmluvných strán o tom, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať určitým právnym poriadkom. Takýto konsenzus voľby práva je potom skutočnosťou rozhodujúcou pre určenie rozhodného práva, a teda je hraničným ukazovateľom.⁷

Právne predpisy, ktoré upravujú voľbu práva v záväzkových vzťahoch v slovenskom MPS je predovšetkým nariadenie Rím I, Rímsky dohovor a rovnako aj ZMPSP. Pokiaľ ide o právnú úpravu v nariadení Rím I je v prvom rade ustanovené, že každá zmluva vo všeobecnosti (a teda aj medzinárodná kúpna zmluva) sa spravuje tým právnym poriadkom, ktorý si zvolia konkrétne strany zmluvy⁸. V podstate je táto právna úprava prevzatá z Rímskeho dohovoru, ktorý rovnako pre záväzkové vzťahy ustanovuje, že medzinárodná kúpna zmluva sa spravuje právnym predpisom zvoleným zmluvnými stranami⁹. Obdobná úprava je aj v ZMPSP (§ 9 ods. 1), podľa ktorého sú

³ ĎURIŠ, M., LYSINA, P. 2012. *Medzinárodná kúpna zmluva – základné spôsoby právnej úpravy kúpnej zmluvy v medzinárodnom obchode*. Bratislava: Virtual Com, s.r.o. 2012. s. 18. ISBN 978-80-970932-1-1.

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky

⁵ Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky

⁶ Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov

⁷ KUČERA, Z. 2004. *Medzinárodné právo súkromé*. Brno: Doplněk. 2004. s. 128. ISBN 80-7239-166-6.

⁸ Článok 3 odsek 1 nariadenia Rím I.

⁹ Článok 3 odsek 1 Rímskeho dohovoru.

účastníci zmluvy oprávnení zvoliť si právo, ktorým sa majú spravovať ich vzájomné majetkové vzťahy.

1.2 Všeobecné aspekty kúpnej zmluvy podľa Obchodného zákonníka

Pri právnej úprave kúpnej zmluvy vzniká osobitná situácia vo vzťahu medzi Obchodným a Občianskym zákonníkom. Obchodný zákonník obsahuje komplexnú a ucelenú právnu úpravu vzťahov medzi podnikateľmi v súvislosti s kúpou a predajom hnutelných vecí¹⁰. Tak ako pri všetkých záväzkových vzťahoch aj v prípade kúpnej zmluvy je smerodajné postavenie subjektov, ktorí vystupujú ako zmluvné strany. V súlade s § 261 ods. 1 OBZ¹¹, kde sú špecifikované relatívne obchodné záväzkové vzťahy, patrí kúpna zmluva medzi relatívne obchody. Na kúpnu zmluvu sa budú aplikovať ustanovenia OBZ aj v prípade, ak jednou zo zmluvných strán bude subjekt verejného práva, samosprávna územná jednotka alebo právnická osoba zriadená zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak vstupuje do záväzkových vzťahov s podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.¹² V súvislosti s tým odkazujeme aj na § 262 OBZ, podľa ktorého si účastníci zmluvného vzťahu, na ktorých sa nevzťahuje režim OBZ, môžu dohodnúť, – že sa na ich záväzkový vzťah použije vybraný zmluvný typ podľa OBZ.¹³

Kúpna zmluva vo všeobecnosti predstavuje záväzok predávajúceho dodať druhej strane kupujúcemu hnutelnú vec (tovar) určenú jednotlivu alebo čo do množstva a druhu a preniesť na neho vlastnícke právo k predmetu kúpy a záväzok kupujúceho zaplatiť kúpnu cenu.¹⁴

Prevažná časť ustanovení ohľadom kúpnej zmluvy v OBZ má dispozitívny charakter, a teda zmluvné strany si môžu obsah zmluvy prispôbiť svojim potrebám a požiadavkám. Výnimkou z tejto dispozitívnosti tvorí § 409, 444, 458 a 459 OBZ,

¹⁰ V tejto súvislosti pripomíname, že režim kúpnej zmluvy podľa ustanovení OBZ sa použije iba v prípade hnutelných vecí. Predaj a kúpa nehnuteľných vecí sa bude spravovať vždy ustanoveniami OZ aj napriek právnemu postaveniu subjektov zmluvného vzťahu.

¹¹ „Táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.“

¹² § 261 ods. 2 OBZ.

¹³ ŠKRINÁR, A., NEVOLNÁ, Z. et. Al. 2012. *Obchodné právo*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 208-212. ISBN 978-80-7380-365-0.

¹⁴ § 409 OBZ.

ktoré upravujú nadobudnutie vlastníckeho práva pred odovzdaním a prechod nebezpečenstva škody na veci.

Ako sme uviedli vyššie na samotný obsah zmluvy má vplyv aj skutočnosť, či ide o kúpnu zmluvu uzatvorenú medzi tuzemskými subjektmi, alebo je jedna zo zmluvných strán zahraničný subjekt. Pokiaľ sa zmluvné strany dohodnú, že kúpna zmluva sa bude spravovať ustanoveniami slovenského obchodného zákonníka, pri dohode o obsahu zmluvy musia venovať pozornosť § 756 OBZ. Podľa predmetného ustanovenia sa ustanovenia zákona použijú len vtedy, pokiaľ medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, je pre ňu záväzná a je uverejnená v Zbierke zákonov, neobsahuje odchylnú právnu úpravu.¹⁵

Z ustanovenia § 263 ods. 2 OBZ vyplýva, že zmluvné strany sa nemôžu odchýliť od základného ustanovenia zmluvného typu upravujúceho základné práva a povinnosti predávajúceho a kupujúceho. Medzi podstatné náležitosti kúpnej zmluvy zaraďujeme:

- označenie zmluvných strán (kupujúci a predávajúci),
- predmet zmluvy (hnuteľná vec určená jednotlivo alebo čo do množstva a druhu),
- záväzok predávajúceho dodať vec dohodnutú v predmete zmluvy a previesť na kupujúceho vlastnícke právo,
- dohoda o kúpnej cene (presne určená peňažná suma, spôsob jej dodatočného určenia alebo výslovne vyhlásenie, že sa zmluva uzatvára bez určenia kúpnej ceny).

Z hľadiska dispozitívnosti ostatných ustanovení OBZ si zmluvné strany môžu v kúpnej zmluve dojednať aj osobitné dojednania. V prípade, ak budú v zmluve uvedené, budú pre obe zmluvné strany právne záväzné. Osobitné dojednania (lat. *pacta adiecta*) môžeme definovať ako také dojednania, ktoré v nadväznosti na určité právne skutočnosti umožňujú modifikovať obsah práv a povinností jednej alebo oboch strán

¹⁵ ŠKRINÁR, A., NEVOLNÁ, Z. a kol. 2012. *Obchodné právo*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 248. ISBN 978-80-7380-365-0.

v rámci kúpnej zmluvy¹⁶. „Vedľajšie dojednania majú podobu výhrad alebo podmienok vzniku práv a povinností zo zmluvy.“¹⁷

V rámci tejto práce sa budeme bližšie venovať nasledujúcim osobitným dojednaniám, a to:

- kúpou na skúšku,
- cenovou doložkou,
- menovou doložkou,
- výhradou vlastníctva,
- predkupným právom,
- právom spätnej kúpy.

1.3 Kúpa na skúšku

1.3.1 Definícia, účel a právna povaha

Kúpou na skúšku (lat. *emptio ad libitum*, *emptio ad gestum*) rozumieme vedľajšie dojednanie pri kúpnej zmluve, ktoré je v rámci systematiky OBZ - upravené v § 471 až 472, na základe ktorého zmluvné strany uzatvárajú kúpnu zmluvu s podmienkou, že kupujúci vec v dohodnutej alebo zákonom stanovenej lehote schváli. Táto podmienka spočíva v neobmedzenom a voľnom uvážení kupujúceho, či tovar schváli a zmluva sa stane perfektnou. Predávajúci teda prenecháva vec do dočasného užívania kupujúcemu a v skúšobnej lehote je v určitej neistote, či sa zmluva stane nepodmienenou a konečnou.

Účelom dojednania je možnosť kupujúceho zvážiť rozhodnutie o kúpe počas skúšobnej lehoty. „V tejto právnej inštitúcii s charakterom opcie je predávajúci viazaný dohodou okamžite a bezpodmienečne a jedine kupujúci sa v prípade neschválenia môže vymaniť zo zmluvy.“¹⁸ Jedná sa o vedľajšie dojednanie, ktoré pôsobí v prospech kupujúceho.

¹⁶ BEJČEK, J. a kol. 2010. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 283, 284. ISBN 978-80-7400-337-0.

¹⁷ NOVOTNÝ, P. a kol. 2014. *Nový občanský zákoník: Smluvní právo*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, s. 118. ISBN 978-80-2475-164-1.

¹⁸ Podľa rozhodnutia rakúskeho Najvyššieho súdu zo dňa 3.9.1992, sp. zn. 7 Ob 589/92 : „Gerade bei diesem Rechtsinstitut kommt der Charakter der Option noch deutlicher als bei der vorliegenden Vereinbarung hervor, weil der Verkäufer mit der Vereinbarung sofort und unbedingt gebunden wird und

Kúpa na skúšku predstavuje dvojstranné právne ujednanie, na základe ktorého zmluvné strany uzatvárajú podmienenú kúpnu zmluvu. Právna povaha tohto dojednania spočíva v zmluvnej splniteľnej podmienke¹⁹, ktorá môže byť podľa dispozitívneho stanovenia § 472 ods. 1 OZ rezolutívna, pokiaľ kupujúci vec prevzal, alebo suspenzívna, pokiaľ mu vec nebola odovzdaná. V prípade rezolutívnej podmienky uzatvárajú strany platnú a účinnú kúpnu zmluvu,²⁰ na základe ktorej sa kupujúci stáva vlastníkom s možnosťou vec odmietnuť v skúšobnej lehote.²¹ V prípade suspenzívnej podmienky uzatvárajú strany platnú kúpnu zmluvu, ktorej účinnosť je podmienená schválením predávajúceho a, až potom sa zmluva stáva dokonalou.²²

Pre predávajúceho bude podstatné, za akých podmienok môže kupujúci svoje právo uplatniť. V prípade obmedzenia svojvôle, resp. plne nezávislého rozhodovania kupujúceho, nebude uzavretá kúpa so splniteľnou podmienkou²³, resp. kúpa na skúšku, ale bude sa jednať o kúpu po skúške²⁴ v zmysle všeobecného ustanovenia o kúpnej zmluve. V takom prípade bude v záujme kupujúceho, aby si s predávajúcim upravil vzájomné práva a povinnosti priamo v zmluve.

1.3.2 *Všeobecne pre suspenzívnu a rezolutívnu podmienku pri kúpe na skúšku*

Predmetom kúpnej zmluvy s osobitným dojednaním kúpy na skúšku môžu byť veci hnutel'né. Predávajúci musí zvážiť, či je predmet kúpy vhodný ku kúpe na

einzig allein durch die Nichtgenehmigung seinen Vertragspartner aus dem Vertrag entlassen werden kann.“

¹⁹ Nejedná sa ale o právnu podmienku, pretože jej splnenie je závislé na svojvôli kupujúceho, ktorá nezávisí na nejstej budúcej udalosti, ale na právnom konaní a rozhodnutí kupujúceho. In: PELIKÁNOVÁ, I.: *Právní radce*, 1997, s. 17. ISSN 12104817.

²⁰ SEDLÁČEK, J. 2010. *Obligační právo II. Speciální ustanovení o jednotlivých typech smluvních*. 2. vyd. Brno: 1946. Reprint: editor SPÁČIL, J. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 76. ISBN 978-80-7357-519-9.

²¹ ELISCHER, D. 2008. Koupě na zkoušku v mezinárodním srovnání. In *Právní fórum*. ISSN12147966. 2008, roč. 5, č. 6, s. 257.

²² V originále: "Beim Prüfungskauf ist eine Nichtgenehmigung aus anderen Gründen als einem negativen Prüfungsergebnis einem Stillschweigen gleichzuhalten." In: rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudu ze dne 31.3.1993, sp.zn. 7 Ob 504/93.

²³ „O kúpu na skúšku nejde, ak sa kupujúci zaviazal k preskúmaniu veci a vyjadrenia podľa výsledku skúšky, či ju schvaľuje a či neschvaľuje.“ In: rozhodnutí NS ČSR zo dňa 3.3.1928, sp.zn. Rv II 391/27 [Vážný 7846].

²⁴ „Ustanovenie o kúpe na skúšku nie je možné použiť tam, kde nejde ani o ľubovôľu kupca, že tovar schváli, ani o vlastnosti veci, ale o zmluvu uzavretú pod určitou podmienkou. Ak bola uzavretá kúpna zmluva s podmienkou, že stroj bude riadne fungovať pri vyskúšaní s traktorom kupujúceho, ruší sa zmluva nesplnením tejto podmienky ex tunc.“ In: rozhodnutí NS ČSR zo dňa 19.5.1937, sp.zn. Rv I 2150/35 [Vážný 16109].

skúšku.²⁵ V záujme kupujúceho môže byť dohoda dojednaná tak, že uzatvorenie kúpy na skúšku sa vzťahuje len k časti predmetu kúpnej zmluvy, pretože vo zvyšku predmetu sa zmluva pre obe strany stáva konečnou a záväznou.

V praxi sa stretávame s uzatvorením kúpy na skúšku najmä pri kúpe strojov a strojárenských zariadení, audiovizuálnych predmetov, informačných technológií alebo elektroniky²⁶, kde kupujúci potrebuje čas na zistenie či je objekt kúpy vhodný alebo kompatibilný k jeho ostatnému zariadeniu.

OBZ vo svojich ustanoveniach neupravuje, akú formu má dojednanie mať. Je len na vôli strán, či bude vo forme písomnej alebo ústnej. Vzhľadom na medzinárodnú povahu kúpnej zmluvy by sme zmluvným stranám určite odporučili si celú zmluvu upraviť v písomnej forme. V zmysle ustanovenia § 471 zákona číslo 513/1991 Zb. OBZ je zrejmé, že dojednanie musí byť dohodnuté najneskôr do účinnosti kúpnej zmluvy, pretože neskorším dojednaním ju nemožno podmieniť a zvrátiť účinky perfektnej zmluvy. Pre kupujúceho je vhodné aby forma dojednania kúpy na skúšku bola písomná a výslovne upravená v zmluve.²⁷

1.4 Cenová doložka

V súvislosti s platobnými podmienkami pri uzatváraní kontraktu je možné sa stretnúť s cenovými doložkami, ktoré primárne slúžia v zmluve na zabezpečenie kúpnej ceny na určitej úrovni. Cenová doložka sa všeobecne považuje za zabezpečujúci inštitút, ktorý má vyrovnávať výslednú kúpnu cenu vzhľadom k meniacim sa nákladom tovarov. Vo väčšine prípadov je cieľom cenovej doložky predchádzať nevýhodným dopadom rastúcich cien subdodávok pri inak konzistentnej cene finálnych tovarov.²⁸

Následne je vhodné upozorniť na skutočnosť, že podobne ako pri platobných podmienkach, ani ustanovenie cenovej doložky nie je Viedenským dohovorom

²⁵ Príkladom nevhodného predmetu budú veci spotrebovateľné, ktorých povaha vylučuje skúšku; napríklad vo francúzskom práve platí, že je na súdnej rozhodovacej praxi, aby posúdila, či je kúpa na skúšku obvyklá pre danú vec. In: ELISCHER, op. cit., s. 257.

²⁶ ELISCHER, D. 2008. Koupě na zkoušku v mezinárodním srovnání. In *Právní fórum*. ISSN12147966. 2008, roč. 5, č. 6, s. 257.

²⁷ Najmä v prípade kúpnej zmluvy podľa zahraničného rozhodného práva, ktoré stanoví neplatnosť dojednania pre nedostatok formy, by kupujúci mal dbať ohľad na to, aby dojednanie bolo priamo súčasťou kúpnej zmluvy, pozri rozhodnutie Court of Quebec ze dne 21.9.2007, sp.zn. 2007 QCCQ 10425 (CanLII).

²⁸ VALDHANS, J 2007: *Rozbor a návod k tvorbě smluvních doložek* [online]. Brno, 2007. [cit. 2016-01.13]. Elearningová osnova. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné na internete: <https://is.muni.cz/auth/el/1422/jaro2007/LP401K/2546004/Menova_a_cenova_dolozka.pdf?fakulta=1422;obdobi=3423;kod=MP724Z>.

upravené. Na základe zmluvnej voľnosti sa na tomto inštitúte môžu zmluvné strany dohodnúť. V takomto prípade sa budú aplikovať normy vnútroštátneho práva²⁹ (napríklad v rámci Obchodného zákonníka) alebo v medzinárodnom obchodnom styku sa použijú ustálené praktiky zmluvných strán alebo obchodné zvyklosti.

V nadväznosti na snahu udržať dohodnutú cenu v určitom rozmedzí môžeme rozlišovať jednotlivé typy cenových doložiek. V obchodných odvetviach, kde dochádza k častým zmenám a výkyvom cien výrobného materiálu a predávaného tovaru, možno použiť tzv. kľzavú cenovú doložku. Kľzavá cenová doložka je charakteristická tým, že umožňuje zmenu ceny v prípade, že príde k zmenám v cenových položkách výrobných nákladov (napríklad pri dodaní nákladovejších kľúčových materiálov).³⁰ Ako príklad kľzavej cenovej doložky môžeme uviesť nasledujúce zmluvné dojednanie:

„Predávajúci si vyhradzuje právo zvýšiť dohodnutú kúpnu cenu, pokiaľ od doby uzavretia kúpnej zmluvy do doby splnenia dodávky prišlo v jeho krajine k zvýšeniu cien materiálu, energií, mzdy alebo dovážaných komponentov.“³¹

Pri tejto cenovej doložke sa však jedná o jednostranné zmluvné ustanovenie, pri ktorom nie je uvedená maximálna výška možného zvýšenia ceny. V praxi by sa zrejme pristúpilo k označeniu najvyššieho prijateľného navýšenia alebo prípadného potvrdenia akceptácie zmien ceny zo strany kupujúceho. Vzhľadom na to by mohlo byť takéto presiahnutie kúpnej ceny naformulované ako:

„V prípade, že jednostranné zvýšenie presiahne 10 % z pôvodne dohodnutej ceny, je kupujúci oprávnený od zmluvy odstúpiť.“³²

Kľzavú cenovú doložku s automatickým cenovým prepočtom možno následne naformulovať takto:

²⁹ ROZEHNALOVÁ, N. a kol. 2013. *Klauzurní práce navázané na Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a další formy dovednosti výuky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 106. ISBN 978-80-2105-956-6.

³⁰ JANATKA, F. a kol. 2004. *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 81. ISBN 80-7357-006-8.

³¹ VŠETIČKA, K. 1992. *Kupní smlouva v zahraničním obchodě: vývoz*. 1.vyd. Praha: Agentura Albertina, 1992, s. 69.

³² Obchodní podmínky. *P.Z.S. Group, s.r.o.* [online]. Dostupné z: <http://www.pzsgroup.cz/obchodni-podminky>.

„Ak sa zmení cena rozhodujúcich komponentov špecifikovaných vyššie v zmluve od doby uzavretia kúpnej zmluvy od doby zaplattenia kúpnej ceny o viac než 5 %, kupujúci sa zaväzuje zaplatiť predávajúcemu 0,5 % za každé 1 % zmeny, avšak maximálne do výšky 15 %.“³³

Taktiež môže v praxi nastať situácia, kedy si zmluvné strany dohodnú dodatočnú zmenu ceny s ohľadom na výrobné náklady, ale nestanovia si, o ktoré zložky nákladov sa jedná. V súlade s § 473 OBZ sa premietne posun kúpnej ceny vzhľadom ku zmenám hodnoty kľúčových surovín nevyhnutných k zhotoveniu predávaných produktov.³⁴ Aby sa danej situácii predišlo, je vhodné formulovať cenovú doložku nasledovne:

„1.1 Kúpna cena bude stanovená ku dňu odovzdania predmetu kúpy, a to s prihliadnutím na výrobné náklady predmetu kúpy. Kúpna cena bude upravená v pomere k cenovým zmenám hlavných surovín potrebných k vyrobeniu predmetu kúpy. Tieto hlavné suroviny sú vymedzené v prílohe č. 1 tejto kúpnej zmluvy.

1.2 Ak predávajúci dodá vec s meškaním a ceny rozhodných zložiek výrobných nákladov budú nižšie než ceny určené podľa odst. 1.1, prihliada sa k nižším cenám.“³⁵

Podľa § 474 ods. č. 1 OBZ, pokiaľ si zmluvné strany nestanovia časový okamih, od ktorého by sa mala cena odvíjať, použije sa náhradné určenie v podobe ceny platnej v okamihu uzavretia zmluvy a v okamihu, kedy malo dôjsť k dodávke tovaru.³⁶ V súvislosti s Viedenským dohovorom je žiaduce porovnanie s článkom 55 Viedenského dohovoru³⁷. Ak sa má dodávka tovaru uskutočniť v určitom časovom

³³ ROZEHNALOVÁ, N. a kol. 2013. *Klauzurní práce navázané na Úmluvu OSN o smlouvách o medzinárodnej kúpe zboží a ďalšie formy dovednosti výuky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, op. cit., s. 106. ISBN 978-80-2105-956-6.

³⁴ § 473 zákona č. 513/1991 Zb. ObZ.

³⁵ SVEJKOVSKÝ, J. a kol. 2014. *Vzory smluv, petitií a základacích listin podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 483. ISBN 978-80-7400-281-6.

³⁶ § 474, ods. č. 1 zákona č. 513/1991 Zb. ObZ.

³⁷ „Ak sa zmluva platne uzavrela, ale nie je v nej výslovne alebo nepriamo ustanovená kúpna cena a ani ustanovenie umožňujúce jej určenie, predpokladá sa, že strany, pokiaľ neprejavili inú vôľu, nepriamo určili kúpnu cenu zodpovedajúcu kúpnej cene, ktorá sa všeobecne účtovala v dobe uzavretia zmluvy za taký tovar za porovnateľných okolností v príslušnom obchodnom odvetví.“

rozmedzí, za rozhodujúci sa považuje čas skutočného včasného plnenia alebo koniec tejto lehoty.³⁸

Pre prípad časového nevymedzenia rozhodnej doby zmeny cien, by sa mohlo jednať o kĺzavú cenovú doložku formulovanú napríklad v znení:

„Pokiaľ by sa ceny vstupných surovín zvýšili o viac než 5 %, je predávajúcí oprávnený zvýšiť ceny uvedené v čl. 4.1 o 1,1 % za každých 5 % zvýšenia cien surovín.“³⁹

Pri bližšej analýze predloženej doložky si môžeme všimnúť, že opäť nie je uvedené maximálne navýšenie ceny. Taktiež prišlo aj k vynechaniu časových údajov, a preto je možné použiť časové určenie, od ktorého sa odvíja zmena ceny, v súlade s § 474 ods. č. 1 OBZ. Rovnako je nezanedbateľné, že sa jedná opäť o jednostrannú cenovú doložku, teda sa u nej prejavuje iba rast nákladov. To môže byť pre kupujúceho nevýhodné, pretože je potrebné akceptovať iba navýšenie nákladov pri raste trhových cien vstupných surovín. Preto sa v praxi môžeme stretnúť taktiež s dvojstrannou cenovou doložkou, ktorá odzrkadľuje ako rast, tak aj pokles nákladov.⁴⁰ Príklad takejto cenovej doložky môžeme uviesť takto:

„ceny strojov budú upravené v takom pomere, v akom sa zmení cena ocele na trhu v..., ak dosiahne zmena najmenej 10 % súčasnej ceny ocele.“⁴¹

Po zhodnotení vyššie uvedených príkladov cenových doložiek, je možné sa domnievať, že možno pre prax odporučiť takú, ktorá zohľadňuje konkrétne potreby danej obchodnej operácie, tzn. odráža aktuálnu situáciu na trhu a taktiež vychádza v ústrety obojstranným stranám v podobne obojstrannej cenovej doložky. V cenovej doložke je vhodné uviesť časové údaje, ktoré sú rozhodné pre určenie cenových zmien zložiek výrobných nákladov. Rovnako by sa nemalo zabudnúť na zahrnutie zmluvnej

³⁸ § 474, ods. č. 1 zákona č. 513/1991 Zb. ObZ.

³⁹ RŮŽIČKA, K. 1994. *Jak obchodovat se zahraničím?* Ostrava: Montanex, 1994, s. 102. ISBN 80-85780-21-6.

⁴⁰ ČERNOHLÁVKOVÁ, E., PLCHOVÁ, B. a kol. 2007. *Zahraniční obchod*. 3. vyd. Praha : Bankovní institut vysoká škola, 2007, s. 80. ISBN 978-80-7265-106-1.

⁴¹ JANÁTKA, F. a kol.: *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*. Praha: ASPI Publishing, 2004, op. cit. s.80. ISBN 80-7357-006-8.

sankcie do zmluvy, ako motivácie k včasnému a riadnemu dodržaniu povinností vyplývajúcich zo zmluvy.

1.5 Menová doložka

K zabezpečeniu kurzového rizika pri kúpnej cene v medzinárodnom obchode je možné použiť menové doložky. Existuje niekoľko typov menových doložiek. Od prvotne používanej zlatej doložky, ktorá viazala hodnotu kontraktu na zlato, sa po páde zlatého štandardu upustilo. Ani multimenové doložky aplikované v závislosti od vývoja skupín mien (menové koše) nie sú často používané.⁴² Napriek tomu existujú iné typy menových doložiek aplikovaných ako súčasť zmluvných podmienok (napr. menová doložka s automatickým prepočtom kúpnej ceny a menová doložka s rokovacím variantom alebo cenovou arbitrážou), pretože ponúkajú nesporné výhody.

1.5.1 Právna úprava menových doložiek

Viedenský dohovor v článku 14 ustanovuje nevyhnutné náležitosti podoby ponuky, aby bol považovaný za ponuku – musí smerovať jednej alebo niekoľkým konkrétnym osobám, ďalej je nutné, aby bol dostatočne určitý a prejavoval vôľu navrhovateľa, byť zaviazaný v prípade akceptácie. Predmetný článok 14 ďalej stanovuje, že *„návrh je dostatočne určitý ak je v ňom označený tovar a ak výslovne alebo nepriamo stanovuje množstvo a kúpnu cenu tovaru alebo obsahuje ustanovenie umožňujúce ich určenie.“*⁴³ Stanovenie kúpnej ceny je teda nutnosťou pri uzatváraní kúpnej zmluvy a pre jej úspešné vyjadrenie musí byť zásadne stanovená v konkrétnej mene, inak by sa jednalo len o spleť nič nehovoriacich čísel. Pre úplnosť ešte upriamujeme pozornosť na článok 55 Viedenského dohovoru, vďaka ktorému je možné uzavrieť platnú kúpnu zmluvu aj bez určenia kúpnej ceny. Tento článok je možné použiť len za špecifických okolností (zmluva musí byť platne uzavretá, neobsahuje spôsob určenia ceny a zmluvné strany neprejavili inú vôľu smerujúcu proti podstate tohto článku. Potom sa tu aplikuje domnienka, že si strany určili kúpnu cenu zodpovedajúcu kúpnej cene, ktorá sa všeobecne účtovala v dobre uzatvárania zmluvy). Všeobecne teda môžeme tvrdiť, že stanovenie meny je nutné pre úspešné vyjadrenie kúpnej ceny.

⁴² ČERNOHLÁVKOVÁ, E., PLCHOVÁ, B. a kol. 2007. *Zahraniční obchod*. 3. vyd. Praha : Bankovní institut vysoká škola, 2007, s. 205. ISBN 978-80-7265-106-1.

⁴³ Článok 14/2 Viedenského dohovoru

Viedenský dohovor neupravuje konkrétnu úpravu menových doložiek, teda pre ich právnu úpravu je nutné ísť podľa vnútroštátnych právnych predpisov, poprípade sa riadiť voľnosťou zmluvných strán (typická pre súkromnoprávne odvetvie) a pohybovať sa v medziach kogentných noriem rozhodného práva.

1.5.2 Slovenská právna úprava menovej doložky

Obchodný Zákonník obsahuje v tretej časti a tretej hlave ustanovenia týkajúce sa obchodno – záväzkových vzťahov v medzinárodnom obchode (teda i kúpnu zmluvu s medzinárodným prvkom) za predpokladu, že sa tieto vzťahy riadia slovenským právom. Zákon stanoví kupujúcemu povinnosť plniť v tej mene, v ktorej bol záväzok uzavretý. Pokiaľ mu právne normy neumožnia v tejto mene platiť, je povinný nahradiť veriteľovi vzniknutú škodu v inej mene. Pre prípad, kedy dlžník bude musieť plniť záväzok v inej mene, než ktorá bola stranami dohodnutá, stanoví zákon *„pre menový prepočet je rozhodujúci stredný kurz medzi oboma menami platný v dobe, kedy sa poskytuje peňažné plnenie v mieste stanovenom v zmluve, inak v mieste, kde má veriteľ svoje sídlo alebo miesto podnikania, poprípade bydlisko.“*⁴⁴

Samotnú menovú doložku upravuje OBZ v § 744 takto:

- 1) *„Ak zmluva určuje, že cena alebo iný peňažný záväzok sa rozumie pri určitom kurze meny, v ktorej sa má záväzok plniť (zabezpečovaná mena), vo vzťahu k určitej inej mene (zabezpečujúca mena), a ak dôjde po uzavretí zmluvy k zmene kurzového pomeru oboch mien, je dlžník povinný zaplatiť sumu zníženú alebo zvýšenú tak, aby suma v zabezpečujúcej mene zostala nezmenená.“*
- 2) *„Ak nie je v zmluve určené, na ktoré menové kurzy sa prihliada, predpokladá sa, že sú rozhodné stredné devízové kurzy platné v štáte, v ktorom má dlžník sídlo alebo miesto podnikania, prípadne bydlisko, a to v čase uzavretia zmluvy a v čase, keď sa peňažný záväzok plní.“*
- 3) *„Ak sa v doložke použije na zabezpečenie viac mien, je rozhodujúci priemer kurzov medzi zabezpečovanou menou a zabezpečujúcimi menami, pokiaľ z doložky nevyplýva niečo iné.“*

⁴⁴ § 733 Zákona č. 513/1991 Zb. OBZ

Tento paragraf sa teda použije len za predpokladov, že zmluva stanoví použitie menovej doložky, avšak ďalej vzhľadom k faktu, že sa nejedná o kogentné ustanovenia, použije sa len v takom rozsahu, aký samotná zmluva neupravuje. Najjednoduchšia menová doložka by teda mohla znieť nasledovne:

„Zmluvné strany sa dohodli na použití menovej doložky podľa § 744 slovenského zákona č. 513/1991 Zb. obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov.“

Jednalo by sa vo väčšine prípadov o nedostačujúcu úpravu a v niektorých ohľadoch spornú. OBZ by tu mal zároveň istú interpretačnú povahu.

Pre lepšie pochopenie si uvedieme príklad, kedy predávajúci je zo Slovenskej republiky a kupujúci z Veľkej Británie. V kúpnej zmluve si stanovili vyššie spomenutú doložku. Predávajúcemu vyhovuje plnenie v eurách, avšak vzhľadom k jeho miestu podnikania (Slovenská republika) sa potrebuje poistiť voči prípadnému oslabeniu eura voči britskej libe a vyžiada si použitie ustanovenia o menovej doložke zo slovenského obchodného zákonníka.

Zabezpečovacia mena⁴⁵ je euro, zabezpečujúca mena je Britská libra. Pokiaľ by následne prišlo ku zmene kurzového pomeru týchto mien, musí kupujúci zaplatiť cenu zvýšenú (alebo zníženú), aby čiastka zostala po prepočte na zabezpečovaciu menu rovnaká. K prepočtu by teda dochádzalo automaticky. Pri určovaní kurzu *„je treba vychádzať z oficiálnych kurzov týkajúcich sa mien (kurzy cedulových bánk)“*.⁴⁶ Pod cedulovou bankou rozumieme centrálnu banku, teda v prípade Slovenskej republiky je to Slovenská národná banka. U vyššie spomenutého kupujúceho z Veľkej Británie je cedulovou bankou Bank of England. Rozhodujúci kurz by teda bol ten prezentovaný Bank of England v deň uzatvorenia zmluvy a kurz zo dňa uhradenia kúpnej ceny zo strany kupujúceho.

1.5.3 Menová doložka s automatickým prepočtom kúpnej ceny

Slovenský Obchodný zákonník formuluje tzv. menovú doložku s automatickým prepočtom kúpnej ceny. V prípade tohto typu dojednania dochádza k prepočtu bez ďalšieho rokovania, jedine na základe zmeny kurzového pomeru. *„Dlžník je tak automaticky povinný zaplatiť zvýšenú alebo zníženú čiastku kúpnej ceny alebo iného*

⁴⁵ Mena, v ktorej sa má záväzok plniť

⁴⁶ ŠTENGLOVÁ, I. – PLÍVA, S. – TOMSA, M. a kol. 2009. *Obchodní zákoník – komentář*. 12. vyd. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2009, s. 1272. ISBN 978-80-7400-055-3.

peňažného záväzku bez ďalšieho.“⁴⁷ Je pomerne jednoduché si stanoviť tento spôsob prepočtu a výhodné hlavne pre predávajúceho, lebo s doložkou nemá žiadne ďalšie starosti. Kupujúcemu týmto vzniká ďalšia povinnosť, a to správne prepočítať kúpnu cenu v konkrétny deň, kedy prebieha platba. Nejedná sa o nijako zložitý úkon, ale vzniká tu riziko, že si možno nesplní svoju povinnosť riadne a včas kvôli chybnému prepočtu. Jednoduchá menová doložka s automatickým prepočtom kúpnej ceny by mohla vyzeráť napríklad takto:

Kúpna cena sa viaže ku kurzu 1 € za 0,7836 GBP. Ak sa zmení tento kurz, zmení sa v tomto pomere i cena.

1.5.4 Menová doložka s rokovacím variantom

„Všeobecne tu platí to isté, čo bolo povedané o menovej doložke s automatickým prepočtom kúpnej ceny. Rozdiel medzi obidvomi doložkami je však v tom, že nedochádza k automatickému prepočtu kúpnej ceny. Jej zmena je tak až výstupom dohody strán, ako mechanizmus presne obsiahnutého v doložke.“⁴⁸

Ak by nedošlo k dohode, doložka obsahuje mnohokrát ustanovenie, kto je oprávnený ďalej určiť kúpnu cenu. V kúpnej zmluve musí byť stanovená rozhodcovská doložka aby o určení ceny rozhodol rozhodcovský súd pokiaľ by neprišlo k dohode o kúpnej cene medzi zmluvnými stranami pri zmene kurzu. Ak však rozhodcovská doložka v zmluve nie je, o spore rozhodujú všeobecné súdy.

1.5.5 Modifikácia menovej doložky

Ako vyplýva z predchádzajúceho, je vhodné (vo veľa prípadoch nutné) upraviť rozhodcovskú doložku tak, aby vyhovovala jednotlivým stranám a situáciám. Jednou z týchto úprav je stanovenie minimálnej zmeny kurzu pre „aktiváciu“ menovej doložky.

Ďalším faktorom, na ktorý je potrebné brať ohľad, je skutočnosť, že zmenou je zvýšenie i zníženie predmetného kurzu. Pri férovom obchodnom styku by sa mala objaviť neutrálna a obojstranne výhodná formulácia zmieňujúca zmenu kurzu. Môžeme si predstaviť situáciu, kedy to bude naopak. Jedna zo zmluvných strán si môže presadiť

⁴⁷ RŮŽIČKA, K. 1998. *Právní otázky obchodování se zahraničím*. Ostrava: MONTANEX, a.s., 1998, s. 111. ISBN 80-85780-26-7.

⁴⁸ *Doložky vážící se ke kupní ceně* [online]. Vložené 08. 04. 2011 [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/el/1422/podzim2006/MP724Z/2546004/Menova_a_cenova_dolozka.htm?fakulta=1422;obdobi=3423;kod=MP724Z>.

menovú doložku, ktorá bude jedine v jej prospech. V tomto prípade však doložka nebude obsahovať zmenu kurzu, ale bude disponovať s jedným z pojmov „zvýšenie/zníženie kurzu“. Môžeme sa stretnúť aj so situáciou, keď bude vôľou zmluvnej strany, či bude požadovať zvýšenie kúpnej ceny. Príklad by vyzeral nasledovne:

„Kúpna cena sa viaže ku kurzu 1 € za 0,7836 GBP. Ak sa zmení tento kurz o viac ako 5% do dňa plnenia, môže predávajúci požadovať úpravu kúpnej ceny podľa aktuálneho kurzu.“

Zmluvné strany si môžu dohodnúť, že rozhodný kurz nebude ten u „cedulovej banky“, ale iný napríklad u banky, kde má kupujúci alebo predávajúci vedený bankový účet.

Ako uvádza § 744 OBZ, je možné určiť si viac zabezpečujúcich mien. Vhodné je to hlavne pri zložitejších obchodných transakciách veľkých hodnôt. Zvlášť pri prihliadnutí k pomerne dramatickým kurzovým výkyvom. Spôsob prepočtu je potom opäť na zmluvných stranách, ako si ho stanovia. Domnievame sa však, že ustanovenie OBZ, kde sa hovorí, že „...je rozhodujúci priemer kurzov medzi zabezpečovanou menou a zabezpečujúcimi menami...“⁴⁹, je na všeobecnej úrovni ideálne.

1.5.6 Záver k menovým doložkám

Zohľadňujúc predovšetkým udalosti poslednej doby (ekonomická kríza a nestabilita na strednom východe) je kolísanie menových kurzov väčšie ako to bývalo v minulosti. Pre podnikateľov realizujúcich svoje obchody v zahraničí je intenzívnejšia potreba sa nejakým spôsobom ochrániť pred menovou nestabilitou.

Práve nestálosť predtým stabilných mien ako je EUR či USD prináša otázku, akú menu použiť pri zložitejších obchodných transakciách ako zabezpečovaciu. V tejto súvislosti stojí za zmienku tendencia Číny o zavedenie novej svetovej rezervnej meny (teraz je USD). V roku 2009 došlo k snahe zistiť reakcie na túto možnosť. „*Iniciatívu k zriadeniu novej rezervnej meny a reformu medzinárodných menových inštitúcií predstavil na webových stránkach Čínskej národnej banky jej guvernér Čou Siao-čchuan.*“⁵⁰ Táto iniciatíva sa však nestretla s pozitívnym ohlasom, a preto zrejme ešte

⁴⁹ § 744 Zákona č. 513/1991 Zb. OBZ

⁵⁰ OKLEŠŤKOVÁ, I. 2009. *Nová svetová mena jako východisko z krize?* [online]. Vložené 01. 04. 2009 [cit. 2016-01-16]. Dostupné na internete: <<http://respekt.ihned.cz/fokus/c1-36641310-nova-svetova-mena-jako-vychodisko-z-krize>>.

nejakú dobu bude hlavnou svetovou menou naďalej USD. Aj keď Euro v poslednej dobe oproti doláru posilňuje, „je historicky príliš mladé na to, aby úplne zaujalo pozíciu, akú dnes americký dolár má.“⁵¹ Vzhľadom k týmto skutočnostiam sa ako najlepší variant pre ochranu podnikateľa pri zložitých medzinárodných transakciách javí použiť v menových doložkách viac zabezpečovacích mien a následne použiť priemer ich kurzov, o čom pojednáva i náš OBZ, a to v § 733. Podnikateľ si môže podľa svojich potrieb zmluvne ošetriť, akú váhu bude prikladať konkrétnej mene.

Čo sa týka úpravy v OBZ, tak všeobecne sa nedá tvrdiť, že by bola nedostatočná, avšak pre konkrétne prípady by sa hodilo ju spresniť podľa predstáv jednotlivých zmluvných strán priamo v zmluve, bez odkazu na právne úpravy jednotlivých štátov. Samostatná a celistvá úprava menovej doložky priamo v kúpnej zmluve je zárukou právnej istoty pre zmluvné strany, pretože pre ne odpadne nutnosť sa bližšie zoznamovať s cudzím právnym poriadkom.

1.6 Výhrada vlastníctva

Občiansky zákonník upravuje inštitút výhrady vlastníctva v § 601.

Pod pojmom výhrada vlastníctva rozumieme dohodu medzi dvomi zmluvnými stranami (predávajúci a kupujúci), v zmysle ktorej prechádza vlastnícke právo k predanej hnuťelnej veci na kupujúceho až po zaplatení celej kúpnej ceny.

Tento právny inštitút je špecifický tým, že predstavuje výnimku zo všeobecného pravidla, ktoré je zakotvené v § 133 ods. 1 OZ, podľa ktorého kupujúci nadobúda vlastnícke právo k hnuťelnej veci jej prevzatím. Musíme však poznamenať, že výhradu vlastníctva nie je možné použiť, pokiaľ ide o predaj a kúpu nehnuteľností. V prípade nehnuteľností ide o osobitný spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva.⁵²

Dojednaním inštitútu výhrady vlastníctva dochádza k odkladu momentu prevodu vlastníckeho práva. Podmienkou realizácie prevodu vlastníckeho práva je zaplatenie plnej výšky kúpnej ceny. Výhradu vlastníctva si nemôžeme zamieňať s odkladacou podmienkou. V prípade odkladacej podmienky právne následky právneho úkonu závisia

⁵¹ KOZA, R. 2009. *Co znamená krize amerického dolaru – měsčc.cz* [online]. Vložené 01. 04. 2009 [cit. 2016-01-16]. Dostupné na internete: <<http://www.mesec.cz/clanky/krize-americkeho-dolaru>>.

⁵² § 133 ods. 2 OZ : „Ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.“

od splnenia odkladacej podmienky.⁵³ Na základe tohto inštitútu sa teda kúpna zmluva stane platnou až zaplatením kúpnej ceny. V prípade výhrady vlastníctva je zmluva platná, ale pôjde iba o odklad nadobudnutia vlastníckeho práva. Až do zaplatenia celej kúpnej ceny a nadobudnutia vlastníckeho práva je kupujúci v pozícii oprávneného držiteľa predanej hnuteľnej veci.⁵⁴

V druhej vete § 601 OZ sa uvádza prechod nebezpečenstva náhodnej skazy a náhodného zhoršenia veci na kupujúceho už odovzdaním predmetu kúpy, ak to zo zmluvy nevyplýva inak. To znamená, že zmluvné strany (predávajúci a kupujúci) sa v zmluve môžu dohodnúť a deň prechodu nebezpečenstva náhodnej skazy a náhodného zhoršenia veci na kupujúceho si môžu stanoviť až od momentu nadobudnutia vlastníckeho práva.⁵⁵

Čo sa týka formálnej stránky, zákon obligatórne ukladá povinnosť uzatvoriť výhradu vlastníctva v písomnej forme. Nedodržanie písomnej formy teda automaticky znamená neplatnosť tohto inštitútu.⁵⁶ Písomná dohoda o výhrade vlastníctva má obsahovať podstatné náležitosti kúpnej zmluvy, t.j. predmet kúpy, kúpnu cenu a aj označenie zmluvných strán.⁵⁷

Písomná forma sa vyžaduje v každom prípade, aj v takom ak kúpna zmluva nebola uzavretá písomne. Dohoda o výhrade vlastníctva môže tvoriť súčasť zmluvy alebo je možné ju dohodnúť aj samostatne, a to v prípade, že kúpna zmluva bola uzavretá v písomnej forme.

Výhradu vlastníctva treba dojednať ešte pred právnou skutočnosťou, s ktorou sa spája prevod vlastníckeho práva, t.j. pred odovzdaním veci kupujúcemu.⁵⁸

Výhradu vlastníctva môžeme považovať ako dobrý a motivujúci prostriedok, ktorý podnecuje kupujúceho aby zaplatil celú kúpnu cenu s tým, že pred splneným svojho záväzku vec neprechádza do jeho vlastníctva.

⁵³ § 36 ods. 2 OZ : „Podmienka je odkladacia, ak od jej splnenia závisí, či právne následky úkonu nastanú...“

⁵⁴ FEKETE I. 2011. *Občiansky zákonník, Veľký komentár, 2. diel*. Bratislava: Eurokódex 2011, s. 1800 – 1801. ISBN 978-80-89447-50-3.

⁵⁵ § 590 OZ: „Ak nie je dohodnuté inak, prechádza na kupujúceho nebezpečenstvo náhodnej skazy a náhodného zhoršenia predmetu kúpy, včítane úžitkov, súčasne s nadobudnutím vlastníctva...“

⁵⁶ § 40 ods. 1 OZ : „Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.“

⁵⁷ SVOBODA, L. 2001. Výhrada vlastníctví podle Občanského zákoníku. In *Právník*. ISSN 02316625, 2001, roč. 140, č. 10, s. 1019.

⁵⁸ SVOBODA, L. 2001. Výhrada vlastníctví podle Občanského zákoníku. In *Právník*. ISSN 02316625, 2001, roč. 140, č. 10, s. 1020.

1.7 Predkupné právo

Občiansky zákonník upravuje predkupné právo v § 602 až 606.

Všeobecná charakteristika tohto dojednania je zachytená v § 602 ods. 1 OZ.⁵⁹ Zmyslom tohto právneho inštitútu je, že ak kupujúci chce predať kúpenú vec je v prvom rade povinný ju ponúknuť predávajúcemu, a iba keď predávajúci nevyužije svoje predkupné právo, má kupujúci právo predať vec tretím osobám. Bližšie povedané predkupné právo je osobné a nescudziteľné právo veriteľa, ktorému zodpovedá obligačná povinnosť vlastníka, ako zaviazanej osoby ponúknuť určitý objekt predkupcovi na kúpu, pričom táto povinnosť vzniká v okamihu, keď vlastník chce predať vec tretej osobe.⁶⁰

Na základe vyššie uvedených faktov môžeme konštatovať, že prostredníctvom predkupného práva si predávajúci zachová k veci určitý vzťah aj po jej predaji, a tým aj získava moc nad ďalším osudom danej veci.⁶¹

Predkupné právo sa v zmysle ustanovenia § 602 ods. 1 OZ viaže ku kúpnej zmluve. Najvyšší súd Slovenskej republiky vyjadril svoj názor k tomuto ustanoveniu⁶², podľa ktorého *„predkupné právo vzniká medzi predávajúcim a kupujúcim na základe vedľajšieho dohovoru uzavretého v súvislosti s uzavretím kúpnej zmluvy, teda ide o právo predávajúceho pre prípad, keby kupujúci chcel vec predať a súčasne vznik predkupného práva predávajúceho závisí teda od vôle kupujúceho, či vec kupujúci vôbec chce predať, predkupné právo teda neoprávňuje predávajúceho kedykoľvek uplatniť si právo na kúpu veci a takéto právo má predávajúci len vtedy, keď kupujúci chce vec predať, a preto až keď kupujúci chce vec predať, má povinnosť vec ponúknuť predávajúcemu, ktorý sa sám rozhodne, či svoje predkupné právo využije alebo nie.“*

Odsek č. 2 tohto paragrafu dáva možnosť dohodnúť predkupné právo aj pre prípad iného scudzenia než predajom veci⁶³. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky⁶⁴ poukázala na to, že OZ legislatívne nevymedzuje pojem scudzenia, avšak pod iným prípadom scudzenia veci než predajom treba rozumieť všetky spôsoby, ktoré

⁵⁹ „Kto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na predaj, keby ju chcel predať, má predkupné právo.“

⁶⁰ ELIÁŠ, K. a kol. 2008. *Velký akademický komentář. 2. Svazek*. Praha : LINDE PRAHA, a.s., 2008. s. 1753. ISBN 978-80-7201-687-7.

⁶¹ SVOBODA, L. 2005. *Předkupní právo*. Praha : C.H. Beck. 2005. s. 5. ISBN 80-7179-352-3.

⁶² Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. Apríla 2010 sp. zn. 1 Sžo 291/2009.

⁶³ § 602 ods. 2 OZ : „Také právo možno dohodnúť aj pre prípad iného scudzenia veci než predajom.“

⁶⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. Apríla 2010 sp. zn. 1 Sžo 291/2009.

sú predajom ale napríklad scudzenie veci darovaním, výmenou alebo zámennou zmluvou a podobne.

Predkupné právo môže byť dojednané priamo v kúpnej zmluve alebo je možné ho dojednať v rámci samostatnej zmluvy.

1.7.1 *Druhy predkupného práva*

Z právneho hľadiska rozlišujeme dva typy predkupného práva, a to zmluvné predkupné právo a zákonné predkupné právo.

V § 602 až 606 OZ je upravené zmluvné predkupné právo, ktoré sa ďalej delí na dobrovoľné predkupné právo a povinné predkupné právo.

Čo sa týka dobrovoľného predkupného práva je to iba na slobodnej vôli zmluvných strán, či si dojednávajú alebo nedojednávajú predkupné právo ku kúpnej zmluve alebo pre iný prípad scudzenia veci. Občiansky zákonník nekladie osobitné požiadavky pre prípad zriadenia predkupného práva. Iba v prípade dojednania predkupného práva týkajúceho sa nehnuteľností je vyžadovaná písomná forma, pričom pri hnutel'ných veciach sa písomná forma nevyžaduje, ale považuje sa za vhodné dojednať predkupné právo aj písomnou formou, hlavne v prípade hnutel'ných vecí pri ktorých ide o dokazovanie ich existencie.

Naopak v prípade povinného predkupného práva zmluvné strany nemajú možnosť slobodne rozhodnúť o dojednaní predkupného práva, ale majú povinnosť ho zriadiť, či už v rámci kúpnej zmluvy alebo v samostatnej zmluve.

1.7.2 *Predmet predkupného práva*

Predkupné právo možno dohadovať pre širší okruh vecí. Občiansky zákonník nešpecifikuje, čo presne môže byť predmetom predkupného práva, avšak môžeme tvrdiť, že objektom predkupného práva môžu byť okrem hnutel'ných vecí, veci nehnuteľné, taktiež aj byty i nebytové priestory⁶⁵. Predmetom zriadenia predkupného práva môžu byť veci hmotné, nehmotné, zároveň i veci určené individuálne ako aj druhovo. Tiež možno zriadiť predkupné právo na reálnu alebo ideálnu časť vecí⁶⁶. Ak

⁶⁵ § 118 ods. 2 OZ : „Predmetom občianskoprávnych vzťahov môžu byť tiež byty alebo nebytové priestory.“

⁶⁶ O reálnej alebo ideálnej časti veci možno hovoriť najčastejšie v prípade spoluvlastníckeho podielu.

O ideálnom podiele hovoríme vtedy, ak nie sú určené konkrétne podiely spoluvlastníkov, ale každý zo

sú prevoditeľné práva a iné majetkové hodnoty spôsobilým predmetom obchodovania tak sa taktiež môžu stať objektom tohto právneho inštitútu. Naozaj ide o veľmi široký okruh vecí, ktoré sú spôsobilé stať sa predmetom predkupného práva.

1.7.3 *Subjekty predkupného práva*

Predkupné právo sa vo väčšine prípadov viaže ku konkrétnej kúpnej zmluve, vzhľadom na to subjekty predkupného práva ostanú totožné so subjektami kúpnej zmluvy, ku ktorej bolo predkupné právo ako vedľajšie dojednanie dohodnuté. Účastníkmi dohody o zriadení predkupného práva sú oprávnený, ktorý bol pôvodne predávajúcim a zaviazaný, ktorý bol pôvodne kupujúci pri uzatvorení kúpnej zmluvy.

Oprávnenou osobou môže byť fyzická alebo právnická osoba. Je to strana, ktorá vystupovala v pozícii predávajúceho v rámci kúpnej zmluvy a viaže sa k nej predkupné právo. Oprávnený má osobitné právo na to, aby mu kupujúci ponúkol predmet kúpy na predaj, pokiaľ by chcel danú vec v budúcnosti predať. Predkupné právo pôsobí *in personam*, a viaže sa teda výlučne na predávajúceho a zaniká najneskôr smrťou oprávnenej osoby z predkupného práva, pokiaľ si zmluvné strany nedohodnú predkupné právo na kratšiu dobu.

Zaviazaný subjekt, pôvodne kupujúci má osobitnú povinnosť, ktorá korešponduje s predkupným právom oprávneného. To znamená, že ak sa hodlá danú vec, ktorú kúpil od predávajúceho ďalej predať, má povinnosť ju najskôr ponúknuť na kúpu oprávnenému. Táto povinnosť neprechádza na dedičov a nemožno ju previesť na inú osobu. Občiansky zákonník dovoľuje dojednať predkupné právo aj v prospech tretej osoby⁶⁷. V takomto prípade je v pozícii oprávneného individuálne určená fyzická alebo právnická osoba⁶⁸.

1.8 **Právo spätnej kúpy**

Právo spätnej kúpy je vedľajším dojednaním pri kúpnej zmluve, ktoré OZ osobitne upravuje, a to v § 607 až 609.

spoluvlastníkov je vlastníkom veci ako celku. Oproti tomu, reálny podiel predstavuje reálne učenie časť veci nachádzajúcej sa v spoluvlastníctve.

⁶⁷ § 50 OZ : „Účastníci môžu uzavrieť zmluvu aj v prospech tretej osoby.“

⁶⁸ FEKETE, I. 2011. *Občiansky zákonník, Veľký komentár, 2. diel*. Bratislava: Eurokódex 2011, s. 1808. ISBN 978-80-89447-50-3.

V najvšeobecnejšej rovine „*ide o vedľajšie dojednanie pri kúpnej zmluve, ktoré oprávňuje predávajúceho žiadať od kupujúceho vrátenie veci do určite doby po kúpe, ak predávajúci vráti kupujúcemu zaplatenú cenu*“.⁶⁹ Ide o dvojstrannú zmluvu medzi predávajúcim a kupujúcim. Obsahom zmluvy je právo predávajúceho požadovať od kupujúceho vrátenie hnuťelnej veci po určitom čase za rovnakých alebo iných podmienok za predpokladu, že vráti kupujúceho kúpnu cenu.⁷⁰

Pri späťnej kúpe môže predávajúci získať späť do svojho vlastníctva vec, ktorú predal kupujúcemu. V prípade práva späťnej kúpy je na vôli predávajúceho, či uplatní svoje právo späťnej kúpy alebo nie. Právo späťnej kúpy má záväzkovú podstatu vo vzťahu k hnuťelným veciam, pre právo späťnej kúpy rozhoduje zaplatená kúpna cena, nie dojednaná cena. Predávajúci si musí právo späťnej kúpy uplatňovať v dohodnutej alebo v zákonnej dobe. Porušenie tohto práva Občiansky zákonník stíha neplatnosťou.⁷¹

1.8.1 *Vznik, obsah a predmet práva späťnej kúpy*

Právo späťnej kúpy môže byť dojednané priamo v kúpnej zmluve medzi predávajúcim a kupujúcim alebo môže byť dojednané v rámci samostatnej zmluvy. Čo sa týka formálnej stránky, zmluva o práve späťnej kúpy musí byť uzavretá písomne.⁷² Nedodržanie písomnej formy zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou.⁷³ Podstatou práva späťnej kúpy je právo predávajúceho získať predanú vec od kupujúceho späť do svojho vlastníctva, ak bude túto vec potrebovať alebo ak uplynú dôvody, v dôsledku ktorých sa rozhodol danú vec predat'. Túto povinnosť má však len vtedy, ak mu predávajúci vráti zaplatenú kúpnu cenu v plnej výške.

Pri dojednaní práva späťnej kúpy sa z kupujúceho stáva vlastník odvolateľný a podmienený. Vznikne mu právna povinnosť nakladať s vecou tak, aby nezmaril uplatnenie práva predávajúceho. Kupujúci má povinnosť vec chrániť či už pred poškodením, zničením alebo pred zhoršením stavu nad rámec obvyklého opotrebovania veci.

⁶⁹ VOJČÍK, P. a kol. 2010. *Občiansky zákonník. Stručný komentár*. Bratislava : IURA EDITION, spol. s.r.o., 2010. s. 812. ISBN 978-808078-249-8.

⁷⁰ § 607 ods. 1 OZ : „Kto predá hnuťelnú vec s výhradou, že má právo žiadať vrátenie veci do určitej doby po kúpe, ak vráti kupujúcemu zaplatenú cenu, má právo späťnej kúpy.“

⁷¹ ELIAŠ, K. a kol. 2008. *Veľký akademický komentár. 2. Svazek*. Praha : LINDE PRAHA, a.s., 2008. s. 1778. ISBN 978-80-7201-687-7.

⁷² § 607 ods. 2 OZ : „Zmluva o práve späťnej kúpy sa musí uzavrieť písomne.“

⁷³ § 40 ods. 1 OZ : „Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.“

2 Ciel' práce

Základným cieľom bakalárskej práce je analyzovať jednotlivé osobitné dojednania v súvislosti s kúpnu zmluvou a ich právnu úpravu podľa Obchodného a Občianskeho zákonníka. Sústreďíme sa na vybrané rozhodnutia Slovenskej a Českej súdnej praxe, vzhľadom na normatívnu totožnosť právnej úpravy.

K splneniu hlavného cieľa práce sme si stanovili jednotlivé čiastkové ciele.

Prvým je podľa Obchodného zákonníka poukázať na kúpnu zmluvu a na jej právnu úpravu.

Ďalším čiastkovým cieľom bolo bližšie priblížiť jednotlivé osobitné dojednania a to hlavne cenovú doložku, menovú doložku a predkupné právo.

Poslednému cieľu sme sa venovali v záverečnej praktickej časti tejto bakalárskej práce, kde našou úlohou bolo poukázať na praktické rozhodnutia Najvyšších súdov Slovenskej republiky, ktoré riešili spory, v ktorých je podstatné predkupné právo a cenová doložka. V týchto súdnych rozhodnutiach poukážeme na to, ako sa riešia spory, ktoré vzniknú medzi zmluvnými stranami a ako fungujú obchodné vzťahy.

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri vypracovaní tejto problematiky sme sa snažili spracovať všetku dostupnú literatúru a priniesť celkový pohľad na tému osobitných dojednaní v súvislosti s kúpnu zmluvou v medzinárodnom obchode.

Prvý krokom bolo získavanie informácií z odborných publikácií, právnych predpisov a v poslednom rade bol zdrojom informácií i Internet. Ako zdroje údajov nám pri vypracovaní slúžili najmä sekundárne údaje, ktoré tvorili najmä odborná literatúra, články a podobne, ktoré sme získali z Univerzitnej knižnice v Bratislave.

V prípade poukázania osobitných dojednaní v praxi sme pre získanie primárnych údajov nahliadli do rozsudkov Najvyšších súdov Slovenskej republiky, ktoré sú voľne dostupné na internete.

V praktickej časti sme čerpali z judikátov, ktoré sú zverejnené na internete. Tie sme si našťudovali a snažili sme sa objasniť ich a zjednodušiť problematiku každého z nich, aby boli zrozumiteľné. Štruktúru jednotlivých súdnych procesov sme zachovali. V prvom rade sme predstavili, ktorý súd vykonal rozsudok, kto bol v tomto procese sudcom a predstavili sme zmluvné strany (žalobca a obžalovaný). V ďalšej časti jednotlivých prípadov sme opísali rozhodnutie súdov a odôvodnenie, na základe ktorého musí vzniknúť každé rozhodnutie súdu. Odôvodnenie súdu je zdĺhavejšie ako ostatné časti, preto je potrebné vysvetliť presný postup prípadu na to, aby súd mohol dostatočne posúdiť, ktorá strana súdny spor vyhrá.

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Predkupné právo v praxi a riešenie konfliktov s ním súvisiacich

4.1.1 *Rozsudok Najvyššieho súdu v mene Slovenskej republiky zo dňa 22.9.2010 pod spisovou značkou 3 Cdo 122/2009*

- Senát v zložení: predsedníčka JUDr. Daniela Sučanská, JUDr. Emil Franciscy a JUDr. Elena Siebenstichová
- Žalobcovia sú: Ing. JUDr. V. K., CSc., bývajúci v B., JUDr. J. K., Csc., bývajúca v B., Ing. V. K., bývajúci v B., Ing. B. K., bývajúca v B., Ing. J. K., bývajúci v B., Ing. M. K., bývajúca v B., všetkých zastúpených K. s.r.o. so sídlom v B., IČO: X.
- Žalovaní sú: Z. H., bývajúca v Z., PhDr. G. B., bývajúci v C., oboch zastúpených JUDr. D. Š., advokátkou so sídlom v B..

O určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a iné, vedené na Okresnom súde Veľký Krtíš pod spisovou značkou 1 C 284/2007, na dovolanie žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19.11.2008 spisová značka 15 Co 223/2008.

Rozhodnutie

Najvyšší súd Slovenskej republiky zamietol dovolanie v časti, ktorá smeruje proti výrokom rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19.11.2008 spisová značka 15 Co 223/2008 vo veci samej. Odmietol dovolanie vo zvyšnej časti. Žalobcovia sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovaným v lehote 3 dní trovy dovolacieho konania 99,48 € do rúk JUDr. D.Š., advokátky so sídlom v B..

Odôvodnenie

Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom z 31.7.2008 č. k. 1 C 284/2007-234 určil, že kúpna zmluva uzavretá 4.9.2006 medzi žalovanou ako predávajúcou a žalovaným ako kupujúcim, ktorej vklad bol povolený Správou katastra vo Veľkom Krtíši pod spisovou značkou V. v časti o prevode spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam zapísaným v katastrálnom území Š. na listoch vlastníctva č. X., X., X., X., a X., ktoré

boli vo výroku presne špecifikované, je neplatná. Určil právny úkon žalovaného, ktorý odstúpil od kúpnej zmluvy uzavretej 4.9.2006 neplatným. Vo zvyšku žalobu zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalovaná ako predávajúca a žalovaný ako kupujúci uzavreli dňa 4.9.2006 predmetnú kúpnu zmluvu, avšak pri jej uzatváraní porušili zákonné predkupné právo v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka, ktorého žalobcom prislúchalo ako podielovým spoluvlastníkom vo výroku rozsudku presne uvedených nehnuteľností. Žalobcovia ako oprávnení z porušenia predkupného práva sa dovolali relatívnej neplatnosti časti predmetnej kúpnej zmluvy týkajúcej sa prevodu spoluvlastníckych podielov žalovanej na žalovaného, keď bola žaloba, ktorá je predmetom tohto konania, doručená žalovaným, od ktorého okamihu sa kúpna zmluva stala od počiatku neplatnou. Z dôvodu, že kúpna zmluva bola neplatná od počiatku, považoval následný právny úkon žalovaného, ktorým odstúpil od kúpnej zmluvy, za neplatný, pričom poukázal aj na to, že neboli splnené ani hmotnoprávne podmienky na strane žalovaného pre platné odstúpenie od zmluvy tak, ako sú uvedené v § 49 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia sa domáhali, aby súd nahradil vyhlásenie vôle žalovanej uzavrieť s nimi ako kupujúcimi kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckych podielov za rovnakých podmienok, ako boli uvedené v kúpnej zmluve zo 4. septembra 2006, ktorú uzavrela so žalovaným. Súd považoval v tejto časti žalobu za nedôvodnú, nakoľko realizácia predkupného práva voči pôvodnému spoluvlastníkovi žalovanej nie je možná, nakoľko by došlo k porušeniu jej ústavného práva vlastníť majetok (čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky). Žalovaná sa opätovne stala spoluvlastníčkou sporných spoluvlastníckych podielov a predkupné právo žalobcov zostalo zachované. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 142 ods. 2 O.s.p.

Na základe odvolania žalobcov až a žalovaných a Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 19. novembra 2008 sp. zn. 15 Co 223/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil vo výroku, ktorým určil, že je neplatná časť kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanými dňa 4. septembra 2006, ktorej vklad bolo povolený Správou katastra vo Veľkom Krtíši pod sp. zn. V. a vo výroku, ktorým určil, že je neplatné odstúpenie žalovaného zo 17. decembra 2007 od kúpnej zmluvy uzavretej so žalovanou dňa 4. septembra 2006, tak, že žalobu v týchto častiach zamietol. Výrok napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa v časti, ktorým vo zvyšku žalobu zamietol, potvrdil. Žalobcov zaviazal zaplatiť žalovaným náhradu trov prvostupňového a

odvolacieho konania v sume 34 072,40 Sk. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy ani na určení neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Vychádzal zo skutočnosti, že došlo k obnoveniu právneho stavu pred porušením predkupného práva žalobcov kúpnu zmluvou uzavretou medzi žalovanými dňa 4. 9. 2006 a žalovaná je v príslušnom katastri nehnuteľností v súčasnosti zapísaná ako spoluvlastníčka podielov sporných nehnuteľností. Odvolací súd sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu, že žalovanej, ktorá síce porušila ponukovú povinnosť v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka, nemožno takúto povinnosť - predat' svoje spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach uložiť, lebo takáto povinnosť žalovanej nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu, ani zo zmluvy ani z porušenia práva. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 224 ods. 1, 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. Zároveň vyhovel návrhu žalobcov a samostatným výrokom vyslovil, že proti rozsudku je prípustné dovolanie.

Z odôvodnenia jeho rozhodnutia vyplýva, že za otázku právne zásadného významu považoval otázku „Ak sa podielový spoluvlastník nehnuteľností, ktorého predkupné právo bolo porušené uzavretím kúpnej zmluvy medzi iným podielovým spoluvlastníkom a treťou osobou, účinne dovolal relatívnej neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy, môže svoje predkupné právo realizovať tak, že súd rozsudkom nahradí prejav vôle predávajúceho (toho, kto predkupné právo porušil), že ako predávajúci predáva predmetné nehnuteľnosti navrhovateľovi (podielovému spoluvlastníkovi, ktorého predkupné právo bolo porušené), a to za rovnakých podmienok, za akých sa uskutočnil prevod nehnuteľností kúpnu zmluvou, ktorej neplatnosti sa dovolal navrhovateľ ako podielový spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené“.

Žalobcovia podali proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie s odôvodnením, že ich opravný prostriedok je prípustný a opodstatnený z dovolacích dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Pokiaľ ide o odvolacím súdom pripustenú dovoláciu otázku uviedli, že v tejto časti je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné, keďže odvolací súd neuviedol svoj právny názor na jej riešenie, čím jeho rozhodnutie nie je v súlade so zásadou preskúmateľnosti, presvedčivosti a zrozumiteľnosti a je tak postihnuté inou vadou konania, ktorá má za následok nesprávnosť rozhodnutia v tejto časti. Žalobcovia namietali, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko odvolací súd nesprávne posúdil otázku naliehavého právneho

záujmu na určení neplatnosti kúpnej zmluvy a určení neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy, keď uviedol, že vyhovením žalobe v týchto častiach by sa obnovilo vlastnícke právo žalovanej a takýto stav pritom už existuje. Podľa nich bol právny záujem na požadovaných určeníach daný, pretože išlo o jedinú právnu cestu ako dosiahnuť realizáciu ich predkupného práva. Ďalej uviedli, že sa účinne dovolali relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy, čím sa kúpna zmluva zrušila od počiatku. Mali za to, že po účinnom dovolaní sa neplatnosti kúpnej zmluvy nie je možné ich predkupné právo realizovať inak, než domáhaním sa nahradenia prejavu vôle žalovanej, ktorá porušila povinnosť vyplývajúcu pre ňu z § 140 Občianskeho zákonníka uzavrieť s nimi kúpnu zmluvu za rovnakých podmienok, za akých sa uskutočnil prevod nehnuteľností kúpnu zmluvou, ktorej neplatnosti sa ako podieloví spoluvlastníci, ktorých predkupné právo bolo porušené, dovolali. Podľa ich názoru z § 140 Občianskeho zákonníka vyplýva prevádzajúcemu spoluvlastníkovi povinnosť ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel na kúpu spoluvlastníkom, ako i povinnosť previesť svoj spoluvlastnícky podiel spoluvlastníkovi, ktorý prejaví vôľu spoluvlastnícky podiel prevádzajúceho spoluvlastníka nadobudnúť. Dodali, že právu, ktoré je v § 140 Občianskeho zákonníka formulované tak, že „ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo“, zodpovedá na strane prevádzajúceho povinnosť previesť na spoluvlastníka spoluvlastnícky podiel, a ak toto právo spoluvlastník uplatní, aj nahradením vôle prevádzajúceho spoluvlastníka rozhodnutím súdu. Žalobcovia uviedli výhrady aj proti správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu o náhrade trov konania. Zo všetkých uvedených dôvodov žiadali napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov nie je dôvodné. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolaním žalobcov napadnutý zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu nespočíva na nesprávnom právom posúdení otázky naliehavého právneho záujmu na požadovaných určeníach neplatnosti kúpnej zmluvy a neplatnosti odstúpenia od zmluvy. Žalobcovia podali dovolanie aj proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby v časti, ktorou sa domáhali, aby súd nahradil vyhlásenie vôle žalovanej uzavrieť s nimi ako kupujúcimi kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckych podielov za

rovnakých podmienok, ako boli uvedené v kúpnej zmluve zo 4. septembra 2006, ktorú uzavrela so žalovaným. Odvolací súd pripustil voči svojmu rozsudku dovolanie a tým vytvoril žalobcom procesnú možnosť domôcť sa v dovolacom konaní preverenia správnosti riešenia výlučne už vyššie spomenutej otázky. Odvolací súd uvedenú otázku vyriešil tak, že v prípade porušenia predkupného práva jedným z podielových spoluvlastníkov a účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti druhým (viacerými) spoluvlastníkmi, nemôže druhý (ostatní) spoluvlastníci svoje predkupné právo realizovať tak, že súd rozsudkom nahradí prejav vôle toho, ktorý predkupné právo porušil, že ako predávajúci predáva nehnuteľnosti druhému (viacerým) spoluvlastníkom, ktorých predkupné právo bolo porušené. Žalobcovia v dovolaní v prvom rade namietali existenciu procesnej vady konania a odôvodnili ju tým, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je v časti pripustenia dovolacej otázky nepreskúmateľné z dôvodu, že odvolací súd neuvádza svoj názor k otázke relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy z tohto hľadiska, či sa žalobcovia relatívnej neplatnosti časti kúpnej zmluvy dovolali, kedy sa jej dovolali a aké účinky má dovolanie sa relatívnej neplatnosti zmluvy. Námietku žalobcov, týkajúcu sa nedostatočnej odôvodnenosti odvolacím súdom pripustenej dovolacej otázky v písomnom vyhotovení rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho rozporu s § 157 ods. 2 O.s.p., považuje dovolací súd za nedôvodnú. Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že z kontextu odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, ako odvolací súd posúdil otázku, ktorú považoval za zásadného právneho významu a pre ktorú pripustil dovolanie. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia jednoznačne vyplýva, ako odvolací súd pripustenú dovoláciu otázku riešil a k akým záverom dospel, odôvodnenie dovolaním v tejto časti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., a preto v tejto časti nemožno považovať jeho rozhodnutie za nepreskúmateľné. Žalobcovia sa ďalej v dovolaní domáhali preskúmania správnosti právneho posúdenia veci v tejto odvolacím súdom pripustenej dovolacej otázke.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej súd na skutkové zistenia aplikuje právne normy a následne vyvodzuje právne závery. O nesprávnu aplikáciu právnych noriem ide vtedy, ak súd buď nepoužil správnu právnu normu alebo ak síce použil správnu právnu normu ale jej obsah nesprávne vyložil, alebo ak zo správnych skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery. Zo spisu nevyplýva, že by

odvolací súd na zistený skutkový stav neaplikoval správne normy, alebo že by správne aplikované normy nesprávne interpretoval. V zmysle § 140 veta prvá Občianskeho zákonníka ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). V uvedenom ustanovení je upravené zákonné predkupné právo, ktoré má vecnoprávny charakter. Ak niektorý zo spoluvlastníkov chce svoj spoluvlastnícky podiel previesť na niekoho iného (cudzí osoby, spoluvlastníka alebo spoluvlastníkov), musí ho najskôr ponúknuť na kúpu všetkým ostatným spoluvlastníkom. Z hľadiska obsahu, účinkov a výkonu treba aj na predkupné právo vyplývajúce z § 140 Občianskeho zákonníka aplikovať všeobecnú úpravu o predkupnom práve zaradenú do ôsmej časti druhej hlavy druhého oddielu Občianskeho zákonníka (§ 602 až § 606 Občianskeho zákonníka). Zákon v prípade v porušení predkupného práva spoluvlastníka ponecháva oprávnenému spoluvlastníkovi voľbu, či vôbec, prípadne ktoré z riešení uvedených v písm. a/ až c/ zvolí, pričom jednotlivé nároky sa vzájomne vylučujú a oprávnený sa nemôže zároveň domáhať všetkých alebo dvoch z týchto nárokov. Porušenie predkupného práva však v žiadnom prípade neumožňuje oprávnenému domáhať sa na tom, kto predkupné právo porušil predaja veci, a to ani žalobou podľa § 161 ods. 3 O.s.p. Podstata predkupného práva spočíva totiž v tom, že vlastník veci, pokiaľ sa rozhodne vec predať, je povinný ju prednostne ponúknuť na predaj tomu, kto je z predkupného práva oprávnený. Ponuku ku kúpe robí teda vlastník veci (povinný z predkupného práva) a záleží na oprávnenom, či ponuku prijme. Vlastník nemá povinnosť vec predať a túto povinnosť nemá ani v prípade, ak poruší predkupné právo a oprávnený sa účinne dovoľá relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode; táto povinnosť vec predať nie vynútitelná. Preto právny názor dovolateľov, podľa ktorého právu zodpovedajúcemu § 140 Občianskeho zákonníka zodpovedá na strane prevádzajúceho spoluvlastníka povinnosť previesť na spoluvlastníka spoluvlastnícky podiel, ak toto právo spoluvlastník uplatní, aj nahradením vôle prevádzajúceho spoluvlastníka, nie je správny a prieči sa podstate a účelu ako práva vlastníckeho tak i práva predkupného. Z uvedeného vyplýva, že v rámci, ktorý bol vymedzený nastolením otázky zásadného právneho významu, sa žalobcom v dovolacom konaní nepodarilo spochybniť správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Dovolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že v dovolaní je neopodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. 3. Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie

je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov 1/ až 6/ podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol. 4. Pokiaľ žalobcovia vo zvyšnej časti dovolania napadli výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, touto časťou dovolania napadnuté rozhodnutie má povahu uznesenia (viď § 167 ods. 1 O.s.p.); prípustnosť dovolania proti nemu vylučuje ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. Dovolanie v uvedenej časti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Vzhľadom na odmietnutie dovolania z procesných dôvodov, nezaoberal sa vecnou správnosťou záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. V dovolacom konaní úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcom 1/ až 6/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaní podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto konania vyčíslili. Dovolací súd im priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokátky (ktorá ich zastupovala aj pred súdmi nižších stupňov) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia z 3. marca 2009 [§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení do 31. mája 2010 (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 11 ods. 1 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky vo výške 85,58 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 6,95 € za každého zastupovaného)] predstavuje spolu 99,48 €.

4.2 Cenová doložka v praxi a riešenie konfliktov s ňou súvisiacich

4.2.1 Rozsudok Najvyššieho súdu v mene Slovenskej republiky zo dňa 19.6.2008 pod spisovou značkou 3 Obo 211/2007

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa S., IČO: X., zastúpený JUDr. J., proti odporcovi S., IČO: X., zastúpený JUDr. Z., o zaplatenie Sk

176 141 433,60 s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. apríla 2007 č. k. 3 Cb 211/04-214 rozhodol, že rozsudok zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 30.4.2007 č. k. 3 Cb 211/04-214 rozhodol tak, že návrh navrhovateľa zamietol a navrhovateľa zaviazal zaplatiť odporcovi na náhradu trov konania Sk 3 600 783,-. Uviedol, že v súdnej veci sa účastníci konania na rokovaní dňa 25.1.2002 dohodli na predmete zmluvy, rozsahu plnenia a čase plnenia. Na tomto rokovaní nedošlo k dohode o cene, konštatovalo sa však, že mesačné odbery sa budú fakturovať v cenovej úrovni roku 2001. Neobstojí teda tvrdenie navrhovateľa o tom, že boli dohodnuté zálohové platby, čo by ho oprávňovalo doúčtovať cenu odobratej vody s ohľadom na výrobné náklady. Súd poukázal na ust. § 1 ods. 1 zák. č. 18/1996 Z.z. a uviedol, že v priebehu roka 2002 navrhovateľ vystavoval mesačné faktúry, a to na základe vzájomne odsúhlaseného množstva odobratej vody s tým, sám určil jednotkovú cenu tovaru, ktorú odporca každý mesiac v celom rozsahu zaplatil. V súlade s ustanovením § 3 ods. 1 zák. č. 18/1996 Z.z., ktorý má rovnakú silu ako Obchodný zákonník, došlo teda medzi účastníkmi konania k dohode o cene a kúpna zmluva vznikla v rozsahu všetkých zákonom stanovených podstatných náležitostí. Pre úplnosť uviedol, že takto dohodnutá výška ceny je v súlade so zákonom o cenách, s cenovým výmerom MF SR č. R-1/1996, jeho prílohou č.1, ktorá určuje podmienky regulácie cien povrchovej vody – číslo klasifikácie 41.00.12 a aj s Opatrením MF SR č. R-7/1999, ktorým sa citovaný výmer mení a dopĺňa a stanovuje maximálnu cenu v sume 2,- Sk za 1m³, vrátane DPH. Vzhľadom na to, že cena povrchovej vody v zmysle uvedených predpisov bola určená ako cena maximálna, jej dohodnutá výška sa mohla pohybovať v rozmedzí od 0,- Sk do 2,- Sk za 1m³, vrátane DPH. Rovnaký názor vyslovil aj Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, ktorý od 1.1.2003 reguluje ceny povrchových vôd. Z vykonaného dokazovania je preukázané, že zmluvné strany neprejavili vôľu dohodnúť dodatočnú úpravu výšky kúpnej ceny s prihliadnutím na výrobné náklady, t.j. na základe cenovej doložky podľa § 473 Obch. zák., a teda sa nemôžu domáhať zmeny výšky kúpnej ceny, ak došlo k zmene výrobných nákladov. To rovnako platí pre prípad ich zvýšenia i zníženia. Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že

odporca sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Proti rozsudku sa odvolal navrhovateľ a žiadal jeho zmenu. Napadnutý rozsudok považuje po právnej stránke za nesprávny. Má za to, že súd prvého stupňa nevzal do úvahy všetky dôkazy predkladané navrhovateľom vo vzájomných právnych, ekonomických a finančných súvislostiach. Je toho názoru, že celkové dopady, porušovanie ekonomickej, finančnej a cenovej disciplíny zo strany odporcu, ako i porušovanie nakladania a využívania majetku Slovenskej republiky zakladajú rozhodujúcu úlohu pre kladné aj právne posúdenie sporu. Tvrdí, že súd prvého stupňa jeho nárok z titulu bezdôvodného obohatenia nesprávne posúdil, pričom neprihliadol k ustanoveniu § 43 zák. č. 138/1973 Zb., ktoré ukladá odberateľovi za odoberanú vodu zaplatiť správcovi vodného toku, t.j. navrhovateľovi odplatu, ktorá slúži na úhradu nákladov spojených so správou vodných tokov. Súd prvého stupňa tiež neprihliadol k ustanoveniu § 1, § 2, § 3 zák. č. 18/1996 Z.z., ktoré ustanovenia umožňujú navrhovateľovi do fakturáciu, a to do výšky ekonomicky oprávnených nákladov, resp. maximálne do výšky maximálnej ceny, i keď výsledkom nebola dohoda, ale len snaženie navrhovateľa o odsúhlasenie ceny. Je tiež toho názoru, že cena nemohla byť dohodnutá ako neprimeraná, nakoľko s poukazom na ustanovenie § 12 zák. č. 18/1996 Z.z. je odporca napojený na štátny rozpočet a prostriedky štátnych fondov a taktiež podľa zák. č. 192/1991 Zb. je prirodzeným monopolom. Na podporu svojho tvrdenia ďalej poukázal na ustanovenia § 6, § 7, § 8, §§ 22 až 25 zák. č. 111/1990 Zb. Rozporuje tiež, že žiadna dohoda o výške ceny medzi účastníkmi konania z dokazovania pred súdom prvého stupňa nevyplynula. Tomu nasvedčuje i Záznam pre pamäť z prejednávania podmienok kúpnej zmluvy na rok 2002 z 25.1.2002, v zmysle ktorého fakturovaná cena bola iba dočasná do akceptovania ceny konečnej, ktorá sa mala medzi účastníkmi upraviť následne. Preto postup, ktorým navrhovateľ do faktúroval cenu za odber povrchovej vody, považuje za dôvodný. Má za to, že pokiaľ by súd prvého stupňa dôsledne preveroval všetky skutočnosti, bol by dospel k zisteniu, že vzniknutým stavom u navrhovateľa dochádzalo ku generovaniu straty alebo majetkovej ujmy, a na strane odporcu neoprávneným stláčaním nákladov, a teda ceny ku generovaniu zisku na úkor navrhovateľa, a teda k neoprávnenému obohateniu. Z uvedených dôvodov navrhuje preto napadnutý rozsudok zmeniť. Odporca vo svojom stanovisku k odvolaniu uviedol, že odvolanie po vecnej a právnej stránke neobstojí, pričom s argumentami navrhovateľa sa súd prvého stupňa vysporiadal v napadnutom rozsudku. Pridržiava sa svojich predchádzajúcich podaní a prednesov a stotožňuje sa s

názorom súdu prvého stupňa, že dňa 25.1.2002 došlo medzi účastníkmi konania k dohode o predmete kúpnej zmluvy a čase plnenia, na ktorom rokovaní sa účastníci zhodli na tom, že mesačné odbery povrchovej vody budú naďalej fakturované na cenovej úrovni uplatňovanej v roku 2001. Cenu za odber určoval navrhovateľ vo vystavených mesačných faktúrach, ktorá dohoda o cene bola potvrdená i tým, že odporca ako kupujúci zaplatil cenu vo výške požadovanej navrhovateľom. Takáto cena bola dohodnutá v súlade s Obchodným zákonníkom, príslušnými cenovými predpismi a rovnako v súlade s podmienkami platnej cenovej regulácie v oblasti cien povrchovej vody. Z uvedených dôvodov navrhuje preto napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec podľa 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 písm. e/ O.s.p. bez nariadenia pojednávania a po preskúmaní napadnutého rozsudku v medziach dôvodov odvolania dospel k záveru, že sú dôvody na jeho zrušenie. Predmetom konania je právo navrhovateľa voči odporcovi na zaplatenie Sk 176 141 433,60 s 9,43% úrokom z omeškania od 30.1.2003 z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré odporcovi malo vzniknúť odobratím povrchovej vody v roku 2002 bez právneho dôvodu, v zmysle doúčtovania faktúrou č. 91220080 z 15.1.2003. Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh zamietol, vychádzajúc najmä zo skutočnosti, že kúpna zmluva medzi účastníkmi konania na odber povrchovej vody za rok 2002 vznikla v rozsahu všetkých zákonom stanovených podstatných náležitostí, keďže došlo k dohode o predmete a čase plnenia a dohoda o cene bola uzavretá podľa § 3 zák. č. 18/1996 Z.z. tak, že odporca ako kupujúci, cenu požadovanú navrhovateľom v zmysle zápisu z 25.1.2002 zaplatil. Navrhovateľ proti rozsudku namieta, že medzi účastníkmi konania dňa 25.1.2002 nedošlo k dohode o cene s konečnou platnosťou, v ktorom smere poukazuje na zápis pre pamäť z 25.1.2002, v zmysle ktorého fakturovaná cena nebola konečná. Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 18/1996 Z.z. veta druhá, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa pri posudzovaní nároku navrhovateľa, dohoda o cene vznikne aj tým, že kupujúci zaplatí cenu tovaru vo výške požadovanej predávajúcim. Z cit. ust. zákona o cenách vyplýva, že dohoda o cene môže byť nahradená priamo platbou ceny tovaru kupujúcim v požadovanej výške podľa predávajúceho. Z obsahu spisu je však zrejmé, že odporca navrhovateľom fakturovanú cenu za odber povrchovej vody za rok 2002 v celkom požadovanej výške, t.j. vrátane jej doúčtovania v mesiaci január 2003, nezaplatil. Skutočnosti zodpovedá, že súd prvého stupňa v tomto smere vychádzal zo zápisu z 25.1.2002, t.j. že mesačné odbery sa budú fakturovať zo strany navrhovateľa v

cenovej úrovni roku 2001. Uvedený záznam pre pamäť z prejednávania podmienok kúpnej zmluvy na rok 2002 nie je však konajúcimi osobami podpísaný, pričom z výsluchu týchto osôb ako svedkov v konaní pred súdom prvého stupňa vyplynulo, že rokovanie malo len informatívny charakter a zápis z takéhoto rokovania sa podpisoval iba v prípade, že všetci prítomní s jeho obsahom, resp. prijatými závermi súhlasili (č. l. 161,162). Za daných okolností nemožno preto vyvodiť záver o tom, že na uvedenom rokovaní došlo k úkonu, ktorým by účastníci konania nadobudli práva, resp. povinnosti v zmysle záverov súdu prvého stupňa. Naviac súd prvého stupňa posudzujúc fakturovanú, a teda požadovanú cenu v zmysle tohto záznamu opomenul a nevyhodnotil, ďalej tiež, že postup navrhovateľa pri fakturovaní mesačných odberov mal byť iba predbežný, do uzavretia kúpnej zmluvy na rok 2002, ktorá skutočnosť je však so zreteľom už na uvedené právne irelevantná. Pre úplnosť sa žiada uviesť, že uzavretie kúpnej zmluvy zaplatením kúpnej ceny upravuje ustanovenie § 275 ods. 4 Obch. zák. za predpokladu, že návrh zmluvy obsahuje údaj o cene, resp. spôsobe, ktorým sa určí. Vzhľadom na uvedené skutkové a právne zistenia je záver súdu prvého stupňa o tom, že medzi účastníkmi konania došlo k dohode o cene jej zaplatením vo výške požadovanej navrhovateľom nesprávny, z ktorého dôvodu je preto i rozhodnutie súdu prvého stupňa o nedôvodnosti práva navrhovateľa z titulu bezdôvodného obohatenia, v ktorom smere súd prvého stupňa nevykonal žiadne dokazovanie, predčasné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave podľa § 221 ods. 1 a 3 O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Pre Krajský súd v Bratislave, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, je podľa § 226 O.s.p. právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky záväzný.

Záver

V prvej, teoretickej časti tejto bakalárskej práce sme podali právnu analýzu jednotlivých osobitných dojednaní – kúpa na skúšku, cenová doložka, menová doložka, predkupné právo, výhrada vlastníctva, právo spätnej kúpy.

V tejto záverečnej práci sme priblížili dôležité atribúty osobitných dojednaní pri kúpnej zmluve, ktoré sú upravené v Obchodnom a Občianskom zákonníku. Občiansky ani Obchodný zákonník nedefinuje podrobne tieto osobitné dojednania, preto sme vychádzali predovšetkým z právnej teórie, ako slovenskej tak i českej, ktorá vedľajším a osobitným dojednaniám venuje väčšiu pozornosť. Významné postavenia majú v tejto oblasti rozhodnutia súdov, ktoré sú spôsobilé objasniť sporné otázky. Judikatúra pre túto oblasť je veľmi bohatá, preto práca vychádza aj zo súdnych rozhodnutí.

Práca vychádza z výkladu osobitných dojednaní v súvislosti s kúpnu zmluvou v medzinárodnom i vnútroštátnom obchode. Pri vypracovaní tejto práce sme pracovali so Slovenským aj Českým Obchodným aj Občianskym zákonníkom, nakoľko Slovenská a Česká právna úprava je normatívne veľmi podobná.

V prvej časti sme sa venovali teoretickému priblíženiu, analýze a právnej úprave jednotlivých osobitných dojednaní, ktoré sú v právnom poriadku Slovenskej republiky kodifikované. Tieto právne inštitúty sú kodifikované v Obchodnom zákonníku.

V druhej časti sme použili rozsudky súdov. Vybrali sme si najzaujímavejšie dva a to v jednom bolo porušené zmluvné predkupné právo a v druhom cenová doložka. Najzaujímavejší judikát bol opísaný v prvom prípade, kde konflikt zmluvných strán musel vyriešiť až Najvyšší súd, ktorý zamietol dovolanie v časti, ktorá smerovala proti výrokom rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici. V ďalšom prípade sme riešili problematiku cenovej doložky. V tomto prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Krajskému súdu v Bratislave, ktorému sa vec vrátila musel právny názov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považovať za záväzný.

Ciele, ktoré boli stanovené považujeme za splnené.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje :

BEJČEK, J. a kol. 2010. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7400-337-0.

ČERNOHLÁVKOVÁ, E., PLCHOVÁ, B. a kol. 2007. *Zahraniční obchod*. 3. vyd. Praha : Bankovní institut vysoká škola, 2007, 263 s. ISBN 978-80-7265-106-1.

ĐURIŠ, M., LYSINA, P. 2012. *Medzinárodná kúpna zmluva – základné spôsoby právnej úpravy kúpnej zmluvy v medzinárodnom obchode*. Bratislava: Virtual Com, s.r.o. 2012. 237 s. ISBN 978-80-970932-1-1.

JANATKA, F. a kol. 2004. *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*. Praha: ASPI Publishing, 2004. 295 s. ISBN 80-7357-006-8.

KUČERA, Z. 2004. *Medzinárodní právo soukromé*. Brno: Doplněk. 2004. 458 s. ISBN 80-7239-166-6.

NOVOTNÝ, P. a kol. 2014. *Nový občanský zákoník: Smluvní právo*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 230 s. ISBN 978-80-2475-164-1.

ROZEHNALOVÁ, N. a kol. 2013. *Klauzurní práce navázané na Úmluvu OSN o smlouvách o medzinárodní koupi zboží a další formy dovednosti výuky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 128 s. ISBN 978-80-2105-956-6.

RŮŽIČKA, K. 1994. *Jak obchodovat se zahraničím?* Ostrava: Montanex, 1994, 124 s. ISBN 80-85780-21-6.

RŮŽIČKA, K. 1998. *Právní otázky obchodování se zahraničím*. Ostrava: MONTANEX, a.s., 1998, 156s. ISBN 80-85780-26-7.

SEDLÁČEK, J. *Obligační právo II. Speciální ustanovení o jednotlivých typech smluvních*. 2. vyd. Brno: 1946. Reprint: editor SPÁČIL, J. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 163 s. ISBN 9788073575199.

SVEJKOVSKÝ, J. a kol. 2014. *Vzory smluv, petitů a základacích listin podle nového občanského zákoníku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 746 s. ISBN 978-80-7400-281-6.

ŠKRINÁR, A., NEVOLNÁ, Z. et. Al. 2012. *Obchodné právo*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 399 s. ISBN 978-80-7380-365-0.

ŠTENGLOVÁ, I. – PLÍVA, S. – TOMSA, M. a kol. 2009. *Obchodní zákoník – komentář*. 12. vyd. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2009, 1375 s. ISBN 978-80-7400-055-3.

VŠETIČKA, K. 1992. *Kupní smlouva v zahraničním obchodě*: vývoz. 1.vyd. Praha: Agentura Albertina, 1992, 121s.

Časopisecké zdroje :

ELISCHER, D. 2008. Koupě na zkoušku v mezinárodním srovnání. In *Právní fórum*. ISSN 12147966. 2008, roč. 5, č. 6, s. 257-262.

PELIKÁNOVÁ, I. 1997. Koupě na zkoušku z pohledu srovnávacího práva a českého obchodního zákoníku. In *Právní rádce*. ISSN 12104817. 1997, roč. 5, č. 12, s. 13-17.

SVOBODA, L. 2001. Výhrada vlastnictví podle Občanského zákoníku. In *Právník*. 2001. ISSN 02316625, 2001, roč. 140, č. 10, s. 1015-1047.

Elektronické zdroje :

Doložky vázící se ke kupní ceně [online]. Vloženo 08.04.2011 [cit. 2016-01-13]. Dostupné na internete: <https://www.is.muni.cz/auth/el/1422/podzim2006/MP724Z/2546004/Menova_a_cenov_a_dolozka.htm?fakulta=1422;obdobi=3423;kod=MP724Z>.

KOZA, R. 2009. *Co znamená krize amerického dolaru – měsíc.cz* [online]. Vloženo 01.04.2009 [cit. 2016-01-16]. Dostupné na internete: <<http://www.mesec.cz/clanky/krize-americkeho-dolaru>>.

OKLEŠTÁKOVÁ, I. 2009. *Nová světová měna jako východisko z krize?* [online]. Vloženo 01.04.2019 [cit. 2016-01-16]. Dostupné na internete: <<http://www.respekt.ihned.cz/fokus/c1-36641310-nova-svetova-mena-jako-vychodisko-z-krize>>.

Zákony a judikatura :

Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. Apríla 2010 sp. zn. 1 Sžo 291/2009.